

Gegevens voor bpost

Tijdschrift «Juridisch»
Maandelijks, verschijnt niet in juli en augustus
Afgiftekantoor Antwerpen X
Speciale uitgave, mei 2015
P309276

AdvocatenPraktijk

Bewaar deze kaart als leidraad vooraan in Band 1.
Met supplement 196 is AdvocatenPraktijk samengesteld als volgt:

◆ **Burgerlijk Recht**

- nr. 1 De onderhoudsverplichting (G. Boliau)
- nr. 2 De Pachtwet (I. Snick, H. d'Udekem d'Acoz, m.m.v. M. Snick)
- nr. 3 De voorbeschiktheid tot schade (M. Van Rompaey)
- nr. 4 De beëindiging van de handelshuurovereenkomst (Th. Vrancken)
- nr. 5 De oplevering van bouwwerken (F. Burssens)
- nr. 6 De rechtsmiddelen van de niet-betaalde verkoper van roerende goederen (A. D'Hoore en M. D'Hoore)
- nr. 7 De handgift (F. Delporte)
- nr. 8 Het anatocisme (P. Hoet)
- nr. 9 Betwisting van vaderschap (C. Van Onsem)
- nr. 10 Timesharing van onroerend goed (J. Van de Velde)
- nr. 11 Multihuur (J. Herbots)
- nr. 12 Het statuut van samenwoners – De samenwoning van volwassenen, Deel I (A. Heyvaert)
- nr. 13 Het statuut van samenwoners – De samenwoning van volwassenen, Deel II (A. Heyvaert)
- nr. 14 De indicatieve tabel (W. Peeters)
- nr. 15 Burenhinder (E. Van de Velde)
- nr. 16 Overdracht van eigendom en risico en leveringsplicht bij verkoop van een onroerend goed (F. Buysens)
- nr. 17 Artikel 29*bis* – De regeling ten voordele van zwakke weggebruikers (J. Bogaert)
- nr. 18 Opzegging van de pachtovereenkomst door de verpachter om het verpachte goed zelf te exploiteren (R. Barbaix)
- nr. 19 De algemene geldigheidsvereisten bij schenkingen (deel I) (R. Barbaix)

Wolters Kluwer

- nr. 20 De algemene geldigheidsvereisten bij schenkingen (deel II)
(R. Barbaix)
- nr. 21 Het voorkeepsrecht van de huurder op een sociale huurwoning (deel I)
(R. Timmermans)
- nr. 22 Het voorkeepsrecht van de huurder op een sociale huurwoning (deel II)
(R. Timmermans)
- nr. 23 De veiligheidsverbintenis van de overheid (J. Van Lommel)
- nr. 24 De algemene vergadering van de Vereniging van Mede-eigenaars en
haar leden (R. Timmermans)
- nr. 25 Contractuele sanctiemechanismen bij de overdracht van verontreinigde
grond – Deel I (I. Van Giel)
- nr. 26 Contractuele sanctiemechanismen bij de overdracht van verontreinigde
grond – Deel II (I. Van Giel)
- nr. 27 Adoptie (I. Martens)
- nr. 28 Het vrijwilligersstatuut (artikelsgewijze bespreking) (K. Goossens)
- nr. 29 De gemeenschappelijke lasten en schulden bij appartementseigendom –
Deel I (R. Timmermans)
- nr. 30 De gemeenschappelijke lasten en schulden bij appartementseigendom –
Deel II (R. Timmermans)
- nr. 31 Het praktisch beheer van een dossier met letselschade (J. Bogaert)
- nr. 32 De indicatieve tabel (W. Peeters)
- nr. 33 De nieuwe (woning)huurwetgeving – Deel I (A. Vanderschaeghe)
- nr. 34 De nieuwe (woning)huurwetgeving – Deel II (A. Vanderschaeghe)
- nr. 35 De openbare verkoping (G. Kerstens)
- nr. 36 Stapsgewijze analyse van het aannemingscontract voor een onroerend
goed – Deel I (G. Kerstens en A. Gabriëls)
- nr. 37 Stapsgewijze analyse van het aannemingscontract voor een onroerend
goed – Deel II (G. Kerstens en A. Gabriëls)
- nr. 38 De artikelen 1458, 1464 en 1465 BW in het licht van het
gelijkheidsbeginsel en de theorie van de huwelijksvoordelen
(A. Van Den Broeck)
- nr. 39 Rechtsmisbruik (A. De Boeck)
- nr. 40 Schenken onder levenden en testen door personen onder voorlopig
bewind: een analyse (A. Gabriëls)
- nr. 41 De vastgoedmakelaarsvennootschap (R. Timmermans)
- nr. 42 Handgift en bankgift (F. Delporte)

◆ **Gerechtelijk Recht**

- nr. 1 Het beslag inzake namaak (J. Van Hoof)
- nr. 2 Het verzoekschrift (D. Scheers)
- nr. 3 Het sociaal procesrecht (F. Laterveer)
- nr. 4 De bevoegdheid van de arbeidsgerechten (F. Laterveer)
- nr. 5 Excepties (D. Scheers)
- nr. 6 De faillissementsprocedure (D. Scheers)
- nr. 7 Feitelijke scheiding, echtscheiding en scheiding van tafel en bed –
Compendium van rechtspleging (E. Kat)
- nr. 8 De procedure van het gerechtelijk akkoord (T. Lysens)
- nr. 9 Het deskundigenonderzoek (T. Lysens)

- nr. 10 Loonoverdracht (M. Forges en T. Vermeire)
- nr. 11 Arbitrage (J. Steyaert)
- nr. 12 De spelregels van het loonbeslag en de loonoverdracht
(A. Vanderschaeghe)
- nr. 13 Faillissement – Deel I (T. Vuylsteke)
- nr. 14 Faillissement – Deel II (T. Vuylsteke)
- nr. 15 Het deskundigenonderzoek (T. Lysens)
- nr. 16 Procedurele aspecten inzake privaatrechtelijke erfdiensbaarheden
(F. Baudoncq en T. Viaene)
- nr. 17 Van depistage tot kamer voor handelsonderzoek. Of ‘hoe blijf ik
onopgemerkt’ (A. Buysse)
- nr. 18 De overdracht onder gerechtelijk gezag (K. Byttebier en M. Gesquière)
- nr. 19 De procedure van gerechtelijke reorganisatie (T. Lysens)

◆ Administratief en Publiek Recht

- nr. 1 De bouwvergunning (K. Bouve)
- nr. 2 De civielrechtelijke aansprakelijkheid van politie en rijkswacht
(D. Verstraeten, m.m.v. R. Smits)
- nr. 3 De betwisting van examenuitslagen (F. Delporte)
- nr. 4 De tuchtbeslissingen in onderwijszaken (F. Delporte)
- nr. 5 Positieve actie en positieve discriminatie in België (J. Deridder)
- nr. 6 Milieuvergunningen in Vlaanderen (W. Neven)
- nr. 7 Ruimtelijke ordening in Vlaanderen (A. Coppens)
- nr. 8 Het georganiseerd administratief beroep (C. De Roy)
- nr. 9 Algemene beginselen van behoorlijk bestuur (Y. De Staercke)
- nr. 10 De invulling door de R.v.St. van het begrip ‘uiterst dringende
noodzakelijkheid’ (J. Van Lommel)
- nr. 11 De Wet van 12 januari 1993 betreffende een vorderingsrecht inzake
bescherming van het leefmilieu: de belangenafweging door de rechter
(J. Van Lommel)
- nr. 12 Natuurbehoud (G. Van Hoorick)
- nr. 13 De Belgische reguliere politie – Deel I (H. Berkmoes, E. De Raedt en
F. Goossens)
- nr. 14 De Belgische reguliere politie – Deel II (H. Berkmoes, E. De Raedt en
F. Goossens)
- nr. 15 Bewaring van documenten (D. Bogaerts, V. Coussée, S. Draulans,
E. Simons, P. Theunissen, P. Norman, R. Declerck, P. Lammertijn)
- nr. 16 Bodemsanering (G. Van Hoorick)
- nr. 17 Bodemverontreiniging en de invloed op vastgoedwaarde (J. Ceenaeme)
- nr. 18 Planschade – Planbaten (L. Ottevaere)
- nr. 19 Private bewaking (L. Verstaen)
- nr. 20 Examenbetwistingen in het hoger onderwijs (F. Delporte)

◆ Handels- en Economisch Recht

- nr. 1 De overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg
– C.M.R.-Verdrag (P. Verguts)
- nr. 2 Franchising (R. Hendrickx)

- nr. 3 Handelspraktijken – De vordering tot staking (D. De Jaeger)
- nr. 4 De internationale koop – Bronnen en beginselen (P. Wautelet)
- nr. 5 De arbitrage door de Geschillencommissie Reizen vzw
(D. De Meulemeester)
- nr. 6 De concessieovereenkomst (A. Destrycker)
- nr. 7 De internationale koop – De uitvoering van het contract (P. Wautelet)
- nr. 8 Factoring (F. Van Remoortel)
- nr. 9 Octrooibescherming voor software – Een internationaal perspectief
(K. Seyen)
- nr. 10 De overeenkomst van verkoop van een handelszaak (P. Daems)
- nr. 11 Handelsagentschap (D. De Jaeger)
- nr. 12 Het depot van een merk (V. Raus)
- nr. 13 Auteurscontract, deel I (H. Vanhees)
- nr. 14 Auteurscontract, deel II (H. Vanhees)
- nr. 15 De juridische bescherming van databanken (H. Vanhees)
- nr. 16 Het depot van een tekening of model (H. Vanhees)
- nr. 17 Aansprakelijkheid en verzekeraarheid in de bouwsector
(I. Ramboer/M. Evens/N. Van Daele)
- nr. 18 De bescherming van de handelsnaam (H. Vanhees)
- nr. 19 De rechten van de modelhouder en de bestrijding van inbreuken
(H. Vanhees)
- nr. 20 Handelsagentschap – Deel I (J. Lambers en K. Vandenberghe)
- nr. 21 Handelsagentschap – Deel II (J. Lambers en K. Vandenberghe)
- nr. 22 De persoonsverzekeringen – Deel I (K. Termote)
- nr. 23 De aftrek voor octrooi-inkomsten: een aanzet tot analyse en
interpretatie (H. De Wilde)
- nr. 24 De persoonsverzekeringen – Deel II (K. Termote)
- nr. 25 De NV als erkend kredietgever/kredietbemiddelaar inzake
consumentenkrediet (P. Berger)
- nr. 26 Kredietverzekering – Deel I (P. Becue)
- nr. 27 Kredietverzekering – Deel II (P. Becue)
- nr. 28 Vijftig jaar Alleenverkoopwet (L. Van der Straeten)
- nr. 29 Franchising (S. Claeys)
- nr. 30 De vennootschaps- en minderheidsvordering in de BVBA, CVBA, NV
en Comm.VA (K. Maresceau)

◆ Strafrecht

- nr. 1 Misbruik van vennootschapsgoederen (S. Lossy)
- nr. 2 De voorlopige hechtenis (Ph. Van Linthout)
- nr. 3 Het onrechtmatig verkregen bewijs in strafzaken: begrip en gevolgen
(F. Goossens)
- nr. 4 De Wet op de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen: nieuwe
strafbaarstellingen en grotere territoriale gelding (C. De Roy)
- nr. 5 Als sterven ‘leven’ is ... is helpen sterven dan doden? – Deel I
(A. Dierickx)
- nr. 6 Als sterven ‘leven’ is ... is helpen sterven dan doden? – Deel II
(A. Dierickx)

- nr. 7 Het preventief stelsel inzake het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (D. Dewandeleer)
- nr. 8 Misbruik van vennootschapsgoederen (S. Lossy)
- nr. 9 De onmiddellijke intrekking van het rijbewijs: een maatregel in verkeerszaken – Deel I (R. Beirinckx)
- nr. 10 De onmiddellijke intrekking van het rijbewijs: een maatregel in verkeerszaken – Deel II (R. Beirinckx)
- nr. 11 De vergoeding voor onwerkbare hechtenis (J. Stevens)
- nr. 12 De immobilisering in verkeerszaken door het openbaar ministerie – Deel I (R. Beirinckx)
- nr. 13 De immobilisering in verkeerszaken door het openbaar ministerie – Deel II (R. Beirinckx)
- nr. 14 De immobilisering in verkeerszaken door het openbaar ministerie – Deel III (R. Beirinckx)
- nr. 15 De immobilisering in verkeerszaken door het openbaar ministerie – Deel IV (R. Beirinckx)
- nr. 16 Schijnhuwelijken en schijnwettelijke samenwoningen (C. Idomon)

◆ Sociaal Recht

- nr. 1 Het ontslag om dringende reden – Grondvoorwaarden en vormvereisten (D. De Meulemeester)
- nr. 2 Het ontslag om dringende reden – Gevallestudie (D. De Meulemeester)
- nr. 3 Vrijheid van meningsuiting van de werknemer – Deel I (A. Smets)
- nr. 4 Vrijheid van meningsuiting van de werknemer – Deel II (A. Smets)
- nr. 5 De bescherming van de individuele rechten van werknemers bij overgang van onderneming (J. Peeters en V. Petitat)
- nr. 6 Clausules in de arbeidsovereenkomst. Een overzicht – Deel I (A. Vanderschaeghe)
- nr. 7 Clausules in de arbeidsovereenkomst. Een overzicht – Deel II (A. Vanderschaeghe)
- nr. 8 De verjaring in het sociaal recht (T. Van de Calseyde)
- nr. 9 De feestdagenwetgeving onder de loep (A. Vanderschaeghe)
- nr. 10 De bescherming van de individuele rechten van werknemers bij overgang van onderneming (actualisering) (J. Peeters en V. Petitat)
- nr. 11 Deeltijdse arbeid: deeltijdse zekerheden? (A. Vanderschaeghe)
- nr. 12 De impact van het (juiste) paritair comité – Deel I (A. Vanderschaeghe)
- nr. 13 De impact van het (juiste) paritair comité – Deel II (A. Vanderschaeghe)
- nr. 14 De inspectiediensten: stand van zaken (A. Vanderschaeghe)
- nr. 15 Sluiting van onderneming versus collectief ontslag (A. Vanderschaeghe)
- nr. 16 Schijnzelfstandigheid: einde van het dansen op een slappe koord? (A. Vanderschaeghe)
- nr. 17 De schorsing van de arbeidsovereenkomst – Deel I (J. De Wortelaer)
- nr. 18 De schorsing van de arbeidsovereenkomst – Deel II (J. De Wortelaer)
- nr. 19 Outplacement: terug leren solliciteren? (A. Vanderschaeghe)
- nr. 20 Sociaal handhavingsrecht (F. Camberlain en I. Camerlynck)
- nr. 21 Ouderschapsverlof opnemen: 2 mogelijke manieren, 2 diverse situaties (A. Vanderschaeghe)

- nr. 22 Niet-recurrente resultaatsgebonden voordelen (loonbonus)
(A. Vanderschaeghe)
- nr. 23 Studentenarbeid (A. Vanderschaeghe)
- nr. 24 Het arbeidsreglement – Deel I (A. Vanderschaeghe)
- nr. 25 Het arbeidsreglement – Deel II (A. Vanderschaeghe)
- nr. 26 De positie van de werknemers in de Wet Continuïteit Ondernemingen
(J. Peeters)
- nr. 27 Ontslag om dringende reden: van procedure tot praktijk
(A. Vanderschaeghe)
- nr. 28 Arbeidsongeschiktheid door ziekte: verplichtingen werknemer en rechten werkgever (A. Vanderschaeghe)
- nr. 29 Progressieve tewerkstelling (A. Vanderschaeghe)
- nr. 30 Ziekte en eenheidsstatuut (A. Vanderschaeghe)

◆ Fiscaal Recht

- nr. 1 Het administratief beroep tegen aanslagen inzake directe belastingen
(A. Gaublomme)
- nr. 2 De aangifte van nalatenschap (F. Delporte)
- nr. 3 De aftrek van autokosten (F. Delporte)
- nr. 4 Het verzet tegen dwangbevel (F. Delporte)
- nr. 5 De registratierechten bij aankoop en verkoop van onroerende goederen:
een overzicht (G. Poppe)
- nr. 6 De rechtszekerheid voor gehuwden na de procedurewetten
(G. Maertens)
- nr. 7 De fiscale aspecten van het woon-werkverkeer (L. Feyaerts)
- nr. 8 Opvolging in familiale bedrijven (T. Bonte)
- nr. 9 Bijzondere vraagstukken inzake aftrek van BTW – Deel I
(S. Ruyschaert)
- nr. 10 Bijzondere vraagstukken inzake aftrek van BTW – Deel II
(S. Ruyschaert)
- nr. 11 Bijzondere BTW-vraagstukken inzake onroerend goed – Deel I
(S. Ruyschaert)
- nr. 12 Bijzondere BTW-vraagstukken inzake onroerend goed – Deel II
(S. Ruyschaert)
- nr. 13 Doorfactureren van btw (S. Ruyschaert)
- nr. 14 De hertaxatie in de administratieve en gerechtelijke fase (A. Verhaegen)
- nr. 15 Onroerende vermogensplanning via een vastgoedbevak (K. Coppens)
- nr. 16 De herkwalficatie van fiscale sancties naar strafsancities (A. Verhaegen)

◆ Beroepsorganisatie

- nr. 1 Deontologie (R.M. De Puydt)
- nr. 2 De persoonsregistratie bij de advocaat (K. Seyen)
- nr. 3 Het beroepsgeheim van de advocaat – Een strafrechtelijke en
tuchtrechtelijke doorlichting (F. Goossens)
- nr. 4 Het advocatencontract (J. Lambers en K. Vandenberghe)
- nr. 5 De kwaliteitsrekening (E. Dirix)

◆ Vennootschappenrecht

- nr. 1 Het vennootschapsbelang en de verhouding ervan met het groepsbelang (J. Peeters)
- nr. 2 De onderhandse overdracht van aandelen in de naamloze vennootschap – Deel I (B. Hagen)
- nr. 3 De onderhandse overdracht van aandelen in de naamloze vennootschap – Deel II (B. Hagen)
- nr. 4 De nieuwe wetgeving inzake VZW's en stichtingen (G. Poppe)
- nr. 5 De aansprakelijkheid van bestuurders, beheerders, vereffenaars (J. Pieters)
- nr. 6 De NV als patrimoniumvennootschap (T. Bonte)
- nr. 7 Transparantie van de aandeelhoudersstructuur (E. Janssens)
- nr. 8 Het voorkeurrecht en het recht van voorrang (C. Piette)
- nr. 9 Squeeze-out (uitkoopbod) (M. Heene)
- nr. 10 Het niet-concurrentiebeding in overnameovereenkomsten: op zoek naar een houvast (T. Baart, S. Thiré, A. Verbist)

Voor een vlekkeloos documentatiebeheer ... bestel de handige opbergmappen!

☐ Ja, ik wil een handig en mooi archief, en bestel daarom opbergmappen van de reeks 'AdvocatenPraktijk'. De eenheidsprijs per map bedraagt 44,50 euro. In totaal betaal ik dus euro.

Bedrijf/Kantoor:

.....

Mevr./Dhr.:

.....

Straat & nr.:

.....

Gemeente & postnummer:

.....

Telefoon:

.....

Fax:

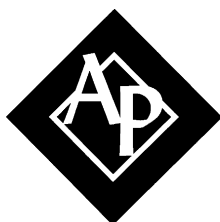
.....

Datum

Handtekening:

Graag faxen naar 0800/17 529.

U kan ook bellen naar 0800/94 571.

DE VENNOOTSCHAPS- EN MINDERHEIDSVORDERING IN DE BVBA, CVBA, NV EN COMM.VA

Kristof MARESCEAU
Advocaat Laga
Postdoctoraal medewerker UGent
Financial Law Institute

2015
Mechelen

® Wolters Kluwer

Deze uitgave is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Bijwerkingsdatum: maart 2015

Verantwoordelijke uitgever: Hans Suijkerbuijk

© 2015 Wolters Kluwer Belgium NV
Raghenno Business Park
Motstraat 30
B - 2800 Mechelen
Tel.: 0800 94 571
Fax: 0800 17 529
www.wolterskluwer.be
E-mail: info@wolterskluwer.be

Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt worden, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

D/1995/2664/83
978-90-46-53856-2
BP/ADVO-SD15196

Inhoud

Hoofdstuk 1. Inleiding. Collectieve versus individuele schade	1
Hoofdstuk 2. De vennootschapsvordering	6
Afdeling 1. Beslissing van de algemene vergadering.	6
Afdeling 2. Beslissing van de algemene vergadering is enkel vereist voor aansprakelijkheidsvorderingen ingesteld tegen bestuurders voor bestuursfouten.	14
Afdeling 3. Verjaring	16
Afdeling 4. Uitvoering van de vennootschapsvordering	17
Afdeling 5. Wat met aansprakelijkheidsvordering tegen bestuurders in de CVOA?	18
Hoofdstuk 3. De minderheidsvordering	19
Afdeling 1. De voorwaarden waaraan men moet voldoen om een minderheidsvordering te kunnen inleiden	24
§ 1. <i>Het bezit van de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder”</i>	24
§ 2. <i>Op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting</i>	29
§ 3. <i>Minimumaantal effecten bezitten</i>	30
I. Effecten bezitten die een minimumpercentage vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de op de dag van de jaarvergadering bestaande effecten.	32
II. Alleen of gezamenlijk effecten bezitten die een gedeelte van het kapitaal vertegenwoordigen ter waarde van ten minste 1 250 000 EUR	34
III. Tijdstip van berekening van de drempels	35
IV. Bewijs van de drempeloverschrijding.	37
§ 4. <i>Men mag de kwijting niet (rechtsgeldig) hebben goedgekeurd</i>	38
Afdeling 2. De uitvoering van de minderheidsvordering in de NV bij gezamenlijk optreden door meerdere aandeelhouders	43
Afdeling 3. Incidenten tijdens de procedure	47
§ 1. <i>Dading</i>	47

§ 2.	<i>Verlies van de hoedanigheid van minderheidsaandeelhouder</i>	49
Afdeling 4.	Veroordeling in de procedurekosten in geval van afwijzing van de minderheidsvordering	51
Trefwoordenregister		55

Hoofdstuk 1

Inleiding. Collectieve versus individuele schade

1 Het is algemeen geweten dat bestuurders van vennootschappen bij foutief optreden niet alleen schadeplichtig zijn ten overstaan van derden. Zij kunnen ook aansprakelijk worden gesteld ten overstaan van de vennootschap waarvoor zij als bestuurder optreden. De grondslag voor deze aansprakelijkheid tegenover de vennootschap is terug te vinden in de algemene regels van lastgeving, zoals verder uitgewerkt in het Wetboek van Vennootschappen: bestuurders dienen de hen toegekende bevoegdheden zorgvuldig uit te oefenen en zijn bij onzorgvuldig optreden verantwoordelijk voor de schade die zij aan de vennootschap veroorzaken. In deze bijdrage wordt stilgestaan bij de mechanismen die de wetgever heeft uitgewerkt voor het verkrijgen van het herstel van die schade bij kapitaalvennootschappen.

**Aansprakelijkheid
tegenover vennoot-
schap**

Meer bepaald wordt in deze tekst stilgestaan bij de vennootschapsvordering en de minderheidsvordering in de BVBA, de CVBA, de NV en de Comm.VA, die in vergelijking met de aansprakelijkheidsvordering ingesteld door de (vennoten van) andere vennootschapsvormen aan bijzondere afwijkende rechtsregels worden onderworpen. Het voorwerp van de bespreking betreft aldus de artikelen 289 t.e.m. 291 W.Venn. (BVBA), de artikelen 415 t.e.m. 417 W.Venn. (CVBA) en de artikelen 561 t.e.m. 567 W.Venn. (NV), die ingevolge artikel 657 W.Venn. ook op de Comm.VA van toepassing zijn. Wanneer hierna over “vennootschap” wordt gesproken, dan heeft dit enkel betrekking op de voornoemde vennootschapsvormen. Ook wordt ervoor geopteerd om de generieke termen “bestuurder” en “aandeelhouder” te gebruiken, daar waar dit ook kan slaan op “zaakvoerder” en “vennoot”.

**Vergoeding
collectieve schade**

2 De vennootschaps- en minderheidsvordering strekken ertoe bestuurders van vennootschappen voor de rechter te dagen met als doel de door hen veroorzaakte schade aan het vennootschapsvermogen te herstellen. Beide soorten vorderingen zijn er bijgevolg op gericht zgn. “collectieve schade” te vergoeden. Onder “collectieve schade” wordt de directe schade aan het vennootschapsvermogen verstaan. Deze soort schade kan zich veruitwendigen in een afname van het vennootschapsactief dan wel in een toename van het vennootschapspassief. Een afname van het vennootschapsactief zal zich bv. voordoen bij het sterk onder de marktprijs verkopen van een fabrieksgebouw in omstandigheden waarin dit kennelijk niet noodzakelijk is, dit terwijl er sprake zal zijn van een toename van het vennootschapspassief bij bv. het aangaan van een lening met excessief hoge rentevoeten in omstandigheden waarin dit kennelijk niet noodzakelijk is. In beide gevallen wordt door het bestuur een fout gemaakt die leidt tot een vermindering van het “netto-actief” of het “eigen vermogen” van de vennootschap, i.e. schade aan het “vennootschapsvermogen” of “collectieve schade”.

**Kring van initiatief-
gerechtigden**

3 Zowel de vennootschapsvordering als de minderheidsvordering delen derhalve dezelfde soort aansprakelijkheidsvordering. Het enige verschil tussen beide soorten vorderingen betreft de kring van “initiatiefgerechtigden”. De vennootschapsvordering wordt ingesteld in naam en voor rekening van de vennootschap (door middel van een besluit van de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA)). Dit verschilt met de minderheidsvordering, die ook voor rekening van de vennootschap wordt ingesteld, maar in naam van de minderheidsaandeelhouders wier participatie de door de wet omschreven minimumdrempels overschrijdt (en dus niet in naam van de vennootschap). Bij beide soorten vorderingen komt de ontvangen schadevergoeding m.a.w. toe aan de vennootschap.

**Verplichte samen-
voeging door
rechter**

4 Het gevolg hiervan is dat beide soorten vorderingen nauw met elkaar verbonden zijn. Zoals uit hoofdstuk II zal blijken, dient de minderheidsvordering zelfs als een afgeleide van de vennootschapsvordering te worden beschouwd.

Dit verklaart de reden waarom het Wetboek van Vennootschappen voorschrijft dat wanneer tegen de bestuurders van een vennootschap tegelijkertijd een vennootschapsvordering en een minderheidsvordering worden ingesteld, beide vorderingen samengevoegd moeten worden wegens hun samenhang.¹ Deze samenvoeging dient verplicht door de rechter te worden doorgevoerd. Uiteraard bestaat deze verplichting slechts in het geval de vennootschaps- en minderheidsvordering voor dezelfde rechtbank werden ingesteld.

5 Wanneer een vennootschap schade lijdt door foutief gedrag vanwege haar bestuurders, dan lijden ook haar aandeelhouders schade. Op indirecte wijze worden haar aandeelhouders immers getroffen door de directe schade aan het vennootschapsvermogen (daling van het netto-actief), omdat dit een negatieve weerslag heeft op de intrinsieke waarde van hun participatie in de vennootschap. Dit maakt duidelijk dat de vennootschaps- en minderheidsvordering tevens een middel zijn voor het herstel van de reflexschade die aandeelhouders lijden ten gevolge van foutief gedrag door bestuurders van de vennootschap waarin zij aandelen bezitten. Door het herstel van de (directe) schade aan het vennootschapsvermogen zal ook hun (indirecte) schade verdwijnen.

**Herstel reflex-
schade aandeelhouders**

6 Ondanks scherpe kritiek hierop door enkele gezaghebbende auteurs vloeit uit het wettelijk bestaan van de vennootschaps- en minderheidsvordering voort dat aandeelhouders zelf geen aansprakelijkheidsvordering kunnen instellen voor de collectieve schade die zij lijden door foutief gedrag vanwege bestuurders; deze soort schade kan enkel vergoed worden door middel van het instellen van een

**Geen zelfstandig
vorderingsrecht
voor aandeelhouders voor collectieve schade**

1. Zie resp. art. 290, § 3 W.Venn. (BVBA), art. 416, § 3 W.Venn. (CVBA), art. 564 W.Venn. (NV). Deze artikelen hebben het voor alle duidelijkheid niet over verschillende minderheidsvorderingen. Deze vorderingen kunnen maar hoeven niet door de rechter te worden samengevoegd (J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 111). Voor een toepassing, zie: Kh. Gent 22 mei 2014, *DAOR* 2014, 132.

vennootschapsvordering en/of een minderheidsvordering.² Aandeelhouders beschikken enkel over het recht om in *eigen* naam en voor *eigen* rekening tegen bestuurders een aansprakelijkheidsvordering in te stellen in het geval zij “bijzondere schade” lijden, i.e. andere schade dan de reflexschade die zij lijden ingevolge de vermindering van het vennootschapsvermogen.

Men kan hierbij bv. denken aan het feit dat een persoon door onjuiste gegevens in de jaarrekening ertoe werd aanzet om aandelen in de desbetreffende vennootschap te kopen, dit terwijl hij dat niet zou hebben gedaan indien hij over de correcte gegevens zou beschikken; zijn schade is anders dan de schade die de vennootschap desgevallend lijdt door de onjuiste voorstelling van haar financiële toestand in de jaarrekening. Enkel bij het lijden van dergelijke schade kan een aandeelhouder tegen de bestuurders een aansprakelijkheidsvordering in eigen naam en voor eigen rekening instellen, waarbij de bekomen schadevergoeding aldus rechtstreeks aan zijn eigen vermogen (en dus niet aan de vennootschap) toekomt. Dit werd onlangs nog bevestigd door het Hof van Cassatie dat oordeelde dat aandeelhouders niet over een zelfstandig vorderingsrecht beschikken voor schade aan het vennootschapsvermogen (dus voor hun reflexschade) die wordt veroorzaakt door fouten begaan door bestuurders.³

2. Voor kritiek op het feit dat aandeelhouders niet over een individueel vorderingsrecht beschikken, zie voornamelijk: D. DE MAREZ, *De afgeleide schade van aandeelhouders van een naamloze vennootschap*, ongepubliceerde doctoraatsthesis, 2004, 649 p.; H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d’entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli).

3. Cass. 23 februari 2012, *TRV* 2012, 319, met noot J. VANANROYE en *RW* 2011-12, 1658, met noot F. PARREIN. Deze rechtspraak werd bevestigd door Gent 19 december 2012, *TRV* 2013, 257; Gent 8 mei 2014, *DAOR* 2014, afl. 4, 319-325. Zie ook: J. VANANROYE, “Aandeelhouders hebben geen zelfstandig vorderingsrecht voor afgeleide schade”, *TRV* 2012, afl. 4, 319-324; S. DE DIER, “Afgeleide schade: de remedie bepaalt het recht”, *TRV* 2014, 553-554.

7 De vennootschaps- en minderheidsvordering kunnen gericht zijn tegen één of meerdere bestuurders. Wanneer in de desbetreffende vennootschap meerdere bestuurders benoemd zijn, zullen de aansprakelijkheidsvorderingen veelal tegen het voltallig bestuursorgaan gericht zijn. Op grond van de regels van het vennootschapsrecht zijn bestuurders namelijk slechts ontheven van hun aansprakelijkheid voor schade aan het vennootschapsvermogen die het gevolg is van overtredingen van wettelijke of statutaire bepalingen indien zij (i) aan die overtredingen niet hebben deelgenomen, (ii) hun geen schuld kan worden verweten en (iii) zij die overtredingen, naargelang het geval, hebben aangeklaagd op de eerste AVA of de eerstkomende zitting van de raad van bestuur nadat zij er kennis van hebben gekregen.⁴ Dit is een noodzakelijk gevolg van de collegialiteit van het bestuur.

Veelal tegen voltallig bestuursorgaan

8 Ter afsluiting van deze inleiding wordt tot slot opgemerkt dat de vennootschapsvordering – in tegenstelling tot de minderheidsvordering – ook gericht kan zijn tegen de commissarissen van de vennootschap, indien deze er zijn natuurlijk. Gemakshalve wordt hierna enkel gesproken over de aansprakelijkheidsvordering tegen bestuurders, zij het dat deze ook gericht kan zijn tegen commissarissen.

Vennootschapsvordering gericht tegen commissarissen

4. Zie art. 263, tweede lid W.Venn. (BVBA), art. 408, derde lid W.Venn. (CVBA), art. 528, derde lid W.Venn. (NV).

Hoofdstuk 2

De vennootschapsvordering

AFDELING 1. BESLISSING VAN DE ALGEMENE VERGADERING

Beslissing algemene vergadering van aandeelhouders vereist

9 Opdat een vennootschap een aansprakelijkheidsvordering tegen een of meerdere van haar bestuurders kan instellen, is een beslissing van de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) vereist.⁵ Deze beslissing is enkel nodig indien een vennootschap één van haar bestuurders voor de rechtbank wil dagen; zij is niet vereist indien de vennootschapsvordering zijdelings wordt ingesteld door een of andere schuldeiser van de vennootschap.⁶

Reden: verantwoording van bestuurders aan AVA

10 De vereiste van een AVA-beslissing vormt een afwijking op de normale regels, op grond waarvan de organen van bestuur en vertegenwoordiging zelf kunnen beslissen al dan niet een vordering in te stellen. Hoewel vele auteurs deze afwijking als hinderlijk beschouwen, wordt zij traditioneel verantwoord door de wens te verhinderen dat bestuurders hun onderlinge conflicten voor de rechtbank zouden uitvechten via het jegens elkaar instellen van aansprakelijkheidsvorderingen zonder inspraak van de

-
5. Art. 289 W.Venn. (BVBA), art. 415 W.Venn. (CVBA) en art. 561 W.Venn. (NV). Merk op dat vroeger wel eens werd beweerd dat de wetgever niet de beslissing van de algemene vergadering noodzakelijk wou maken, maar enkel de mogelijkheid wou bevestigen dat de algemene vergadering tegen de wil van het bestuur in kon beslissen tot het instellen van de vennootschapsvordering. Zie bv.: F. PASSELECQ, *Traité des sociétés commerciales*, Brussel, Larcier, 1934, 327; P. WAUWERMANS, *Manuel pratique des sociétés anonymes*, Brussel, Bruylant, 1927, 238; Luik 26 juni 1968, *RPS* 1970, 26 met goedkeurende noot J. 'T KINT. Sinds het cassatiearrest van 25 september 2003 staat het evenwel zonder twijfel vast dat deze zienswijze thans als achterhaald moet worden beschouwd (zie hierover randnr. 14).
6. Voor een geslaagde zijdelingse vordering, zie: Rb. Brugge 8 september 2003, *AFT* 2005, 29, met noot J. VANDEN BRANDEN, *FJF* 2004, 403 en *JDSC* 2005, 163, met noot M.-A. DELVAUX.

algemene vergadering.⁷ De vereiste van een AVA-beslissing kadert dan ook meer algemeen in de gedachte dat bestuurders enkel verantwoording moeten afleggen tegenover het vennootschapsorgaan dat hen heeft benoemd, zodat het enkel aan dat vennootschapsorgaan toekomt om te oordelen over het door hen gevoerde beleid en de aansprakelijkheid hiervoor.⁸

11 Dit oordeel over de aansprakelijkheid zal principieel gebeuren op de gewone algemene vergadering die jaarlijks bijeenkomt om de jaarrekening goed te keuren en over de kwijting te stemmen.⁹ Wanneer de kwijting door de AVA wordt verleend, ontslaat de vennootschap haar bestuurders van hun aansprakelijkheid tegenover de vennootschap en doet zij afstand van de mogelijkheid om tegen hen een vennootschapsvordering in te stellen. Uiteraard dient de kwijting rechtsgeldig te zijn gegeven. Dit zal niet het geval zijn indien de jaarrekening de werkelijkheid verdoezelt, bv. omdat de werkelijke schuldenlast van de vennootschap er niet uit blijkt.¹⁰

Kwijting

12 Het is *uitsluitend* de AVA die kan beslissen om over te gaan tot het instellen van een vennootschapsvordering. De beslissing tot instelling van een vennootschapsvordering is een voorbehouden bevoegdheid van de algemene

**Exclusieve
bevoegdheid van
AVA**

7. J. VANANROYE, “De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV”, *TRV* 2004, (37) 38.
8. H. BRAECKMANS, “Conflicten in vennootschappen en het Wetboek van vennootschappen: de vlag dekt niet de lading”, *TPR* 2010, (1603) 1625; A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, “Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DEN GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 65.
9. Zie over de kwijting, o.a.: F. BAUDONCQ, “De kwijting van bestuurders”, *Jur.Falc.* 1996-97, 83-136; A. GOEMINNE, “Kwijting van bestuurders en zaakvoerders”, *RW* 1995-96, 1007; I. KEMPENEERS, “Kwijting of décharge”, *DAOR* 2001, 30; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 35-41.
10. Art. 284, tweede lid W.Venn. (BVBA), art. 411, tweede lid (CVBA) en art. 554, tweede lid W.Venn. (NV). Voor een illustratie, zie: Brussel 11 februari 2009, *NjW* 2009, 85 met noot S. DE GEYTER en *JDSC* 2010, 183, met noot M. CALUWAERTS.

vergadering, die niet (via de statuten) aan een ander vennootschapsorgaan kan worden toegekend of overgedragen.¹¹

Hierop bestaan slechts twee uitzonderingen, zo wordt over het algemeen aanvaard. In geval van (i) vereffening of (ii) faillissement van de vennootschap verliest de algemene vergadering deze bevoegdheid en dient over de instelling van een vennootschapsvordering te worden beslist door (i) de vereffenaar of (ii) de curator.¹² Deze afwijkingen zijn ingegeven door de behoefte van een vlotte afhandeling van de vereffening dan wel door het feit dat de curator als enige bevoegd is om de activa van de vennootschap te realiseren die ingevolge het faillissement de beschikkingsbevoegdheid over haar vermogen heeft verloren.¹³

Beslissing overeenkomstig gemeenschappelijke beraadslagingsregels

13 De beslissing om al dan niet een vennootschapsvordering in te leiden, wordt door de algemene vergadering genomen overeenkomstig de gemeenschappelijke beraadslagingsregels. Dit betekent dat, behoudens statutaire uitzondering, de beslissing bij gewone meerderheid en zonder

11. F. HELLEMANS, *De algemene vergadering*, Kalmthout, Biblo, 2000, 698-701, die een beperkte lijst van bevoegdheden geeft die niet aan een ander orgaan dan de algemene vergadering kunnen worden toevertrouwd. Zie verder: B. TILLEMANS, *Bestuur van vennootschappen*, Brugge, die Keure, 2004, 611; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 53. Dit werd intussen bevestigd door: Cass. 25 september 2003, *DAOR* 2004, 44, met noot, *JDSC* 2005, 153, met noot C. BERTSCH, *Pas.* 2003, I, 1470 (weergave), *TBH* 2005, 382 met noot S. GILCART en *TRV* 2004, 35, met noot J. VANANROYE.
12. Zie o.m. J. VANANROYE, "De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV", *TRV* 2004, (37) 38; doch vergelijk evenwel met het interessante standpunt van S. DE GEYTER, "Over de actio mandati na ontbinding van de vennootschap", *TRV* 2013, 702-704 en de daarin opgenomen auteurs: P. JEHASSE, *Manuel de la liquidation*, Brussel, Kluwer, 2007, 213; J.-F. GOFFIN, *La responsabilité des dirigeants d'entreprises*, Brussel, Larcier, 2005, 265. Daarin wordt verdedigd dat een vereffenaar enkel een vennootschapsvordering kan instellen indien hij daartoe gemachtigd werd door de algemene vergadering.
13. P. KORTBEEK, "De actio mandati als zijdelingse vordering door een schuldeiser namens een vennootschap in vereffening" (noot onder Gent 28 februari 2011), *RABG* 2012, 592-593; J. VANANROYE, "De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV", *TRV* 2004, (37) 38.

aanwezigheidsquorum wordt genomen. Door bepaalde rechtsleer wordt aangenomen dat deze beslissing niet uitdrukkelijk moet zijn, nu zelfs een impliciete beslissing nog steeds een besluit uitmaakt.¹⁴ Indien mogelijk, doet de algemene vergadering er echter goed aan om in haar besluit zo veel als mogelijk de feiten te omschrijven die aanleiding hebben gegeven tot het instellen van de vordering evenals de juridische gronden op te sommen waarop de vermeende aansprakelijkheid van de bestuurder(s) wordt gestoeld.¹⁵ In de rechtspraak werd immers al beslist dat er geen beslissing tot het instellen van een vennootschapsvordering voorligt ingeval de voor de rechter ingeroepen fout een andere is dan die werd aangegeven door de algemene vergadering in haar beslissing.¹⁶

Dat de beslissing tot instelling van een vennootschapsvordering in de regel bij meerderheid van de op de AVA uitgebrachte stemmen moet worden goedgekeurd, is meteen de belangrijkste oorzaak van het gegeven dat de vennootschapsvordering in de praktijk weinig wordt aangewend buiten de faillissementscontext om.¹⁷ Het is veelal net die meerderheid die de bestuurders heeft benoemd en die nauwe

14. A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, "Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling" in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 72; B. VAN BRUYSTEGEM, "Over de bekrachtiging van een actio mandati" (noot onder Antwerpen 1 maart 1999), *TRV* 2000, (188) 189.
15. E. JANSSENS, "A posteriori ratificatie van de actio mandati" (noot onder Kh. Gent 9 oktober 2006), *RABG* 2008, (485) 487.
16. Zie bv.: Kh. Gent 9 oktober 2006, *RABG* 2008, 475, met noot E. JANSSENS.
17. H. BRAECKMANS, "Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering" in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, 341; H. BRAECKMANS, "Conflicten in vennootschappen en het Wetboek van vennootschappen: de vlag dekt niet de lading", *TPR* 2010, (1603) 1625; J.F. GOFFIN, *RESPONSABILITÉ DES DIRIGEANTS DE SOCIÉTÉS*, Brussel, Bruylant, 2004, 152.

**Ontoelaatbaarheid
vordering bij ge-
brek aan beslissing
van AVA**

banden met hen onderhoudt.¹⁸ Om de minderheidsaandeelhouders buiten de context van het faillissement toch enigszins te beschermen tegen schadeverwekkend gedrag vanwege bestuurders (maar niet vanwege commissarissen) die al te zeer door de meerderheidsaandeelhouders worden ingedekt, werd door de wetgever de minderheidsvordering in het leven geroepen (zie hierover hoofdstuk 3).

14 Bij gebrek aan een beslissing hiertoe vanwege de AVA kan de aangezochte bodemrechter de vennootschapsvordering niet inwilligen, ook niet indien blijkt dat de vennootschap rechtsgeldig wordt vertegenwoordigd door een bestuurder die principieel de bevoegdheid heeft om de vennootschap te vertegenwoordigen, aldus het Hof van Cassatie in een op 25 september 2003 gewezen arrest.¹⁹ Er dient te worden aangenomen dat de vennootschap wegens deze onregelmatigheid niet over de nodige hoedanigheid in de zin van artikel 17 Ger.W. beschikt om de vennootschapsvordering in te stellen, zodat tot de ontoelaatbaarheid van de vordering moet worden beslist. Het bestuur handelt in dat geval immers met miskenning van een wettelijke beperking van zijn mandaat die externe werking heeft.²⁰ Wel dient deze onbevoegdheid te worden

18. Daarom werd er in de rechtsdoctrine al voor gepleit om *ook* het bestuur bevoegd te maken om tot de instelling van de vennootschapsvordering te beslissen, omdat het bestuur op die manier niet langer zou worden geconfronteerd met een algemene vergadering die het bestuur en het commissariaat al te zeer in bescherming neemt. Zie in deze zin voornamelijk: A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAELKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, "Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling" in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 75; J. VANANROYE, "De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV", *TRV* 2004, (37) 50.

19. Cass. 25 september 2003, *DAOR* 2004, 44, met noot, *JDSC* 2005, 153, met noot C. BERTSCH, *Pas.* 2003, I, 1470 (weergave), *TBH* 2005, 382, met noot S. GILCART en *TRV* 2004, 35, met noot J. VANANROYE.

20. A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAELKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, "Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling" in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DEN GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 66; B. VAN BRUYSTEGEM, "Over de bekrachtiging van een actio mandati" (noot onder Antwerpen 1 maart 1999), *TRV* 2000, (188) 189.

opgeworpen door de gedaagde bestuurder; de rechter kan dit niet uit eigen beweging doen. Dit kan gebeuren in elke stand van geding, zowel in eerste aanleg als voor het eerst in hoger beroep. Het is dan aan de eisende partij om binnen een redelijke termijn en ten laatste bij de sluiting van de debatten te bewijzen dat tot de instelling van de aansprakelijkheidsvordering wel degelijk werd besloten door de algemene vergadering.

Tot op zekere hoogte vindt een omkering van de bewijslast plaats indien de vennootschap in de aansprakelijkheidsprocedure wordt vertegenwoordigd door een advocaat. Op grond van artikel 440, tweede lid Ger.W. wordt een advocaat vermoed zijn opdracht op regelmatige wijze te hebben verkregen van een *bevoegd* orgaan van de rechtspersoon wanneer hij vermeldt namens die rechtspersoon op te treden (het *mandaat ad litem*). Dit vermoeden kan evenwel worden weerlegd met alle middelen van recht. Bijgevolg zal het aan de gedaagde bestuurder toekomen om aannemelijk te maken dat de beslissing tot instelling van de vennootschapsvordering niet door de algemene vergadering werd genomen. Dit kan hij bv. doen wanneer hij in zijn hoedanigheid van aandeelhouder geen uitnodiging voor de algemene vergadering heeft gekregen.²¹

Quid bekrachtiging?

15 Een bijzondere problematiek in dit verband betreft de vraag of het gebrek aan een AVA-beslissing nog kan worden rechtgezet door een AVA-beslissing die wordt genomen na de instelling van de vennootschapsvordering

Bekrachtiging door AVA van vennootschapsvordering zonder haar instemming ingesteld

21. B. VAN BRUYSTEGEM, “Over de bekrachtiging van een *actio mandati*” (noot onder Antwerpen 1 maart 1999), *TRV* 2000, (188) 190. Voor een toepassing in het kader van een vennootschapsvordering ingesteld tegen een commissaris, zie: Brussel 11 februari 2009, *NjW* 2009, 852, met noot S. DE GEYTER, *JDSC* 2010, 183, met noot M. CALUWAERTS. Voor een toepassing in het kader van een vennootschapsvordering ingesteld tegen een bestuurder, zie: Kh. Hasselt 29 november 2005, *TRV* 2009, 389, met noot D. VAN GERVEN. Deze rechtspraak bevestigt in feite de principes inzake het *mandaat ad litem*, zoals uiteengezet in o.m.: Cass. 9 januari 2007, *TRV* 2008, 667, met noot C. CLOTTENS. Merk in dit verband overigens op dat een advocaat zijn aansprakelijkheid in het gedrang brengt wanneer hij procedeert zonder geldig mandaat. Zie bv.: Antwerpen 28 september 2012, *RW* 2012-13, 257, met noot B. VAN DEN BERGH, “Bezint eer ge begint? Over de professionele aansprakelijkheid van een advocaat wegens een gestrande *actio mandati*”.

maar voordat de aangezochte bodemrechter over de ontvankelijkheid van de vennootschapsvordering heeft geoordeeld. Kan de algemene vergadering m.a.w. nog overgaan tot de bekrachtiging van een vennootschapsvordering die zonder haar instemming werd ingesteld, zolang hieromtrent door de aangezochte bodemrechter geen uitspraak werd geveld?

Vooral oudere rechtspraak meent van niet. Zo werd in het verleden geoordeeld dat de vereiste hoedanigheid in de zin van artikel 17 Ger.W. moet worden beoordeeld op het ogenblik waarop een vordering wordt ingediend, zodat de bekrachtiging van die vordering de ontoelaatbaarheid van de vordering niet opheft.²²

Men kan zich afvragen of deze rechtspraak houdbaar blijft na de arresten van het Hof van Cassatie d.d. 7 maart 1969 en 13 januari 2003.²³ Deze arresten, die voor alle duidelijkheid betrekking hebben op de gewone regels voor lastgeving, lijken te bevestigen dat men terugwerkende kracht moet toekennen aan de bekrachtiging door de algemene vergadering van een beslissing tot instelling van een aansprakelijkheidsvordering, althans onder voorbehoud van de reeds verworven rechten van derden (zoals de verjaring van de vordering).²⁴ Deze zienswijze strookt bovendien met

22. Zie bv.: Antwerpen 1 maart 1999, *DAOR* 2000, 26, *TRV* 2000, 181, met noot B. VAN BRUYSTEGEM; Kh. Hasselt 27 maart 2000, *TRV* 2000, 184, met noot B. VAN BRUYSTEGEM. Een variant hierop betreft: Kh. Hasselt 8 maart 2000, *TRV* 2000, 184. Daarin werd hoogdringendheid vereist opdat bekrachtiging mogelijk is.

23. Cass. 7 maart 1967, *Pas.* 1969, I, 602; Cass. 13 januari 2003, *JTT* 2003, 268.

24. Aldus o.m.: E. JANSSENS, "A posteriori ratificatie van de *actio mandati*" (noot onder Kh. Gent 9 oktober 2006), *RABG* 2008, (485) 487; J. VANANROYE, "De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de *actio mandati* ingesteld zonder beslissing van de AV", *TRV* 2004, 37; B. VAN BRUYSTEGEM, "Over de bekrachtiging van een *actio mandati*", *TRV* 2000, 190; D. VAN GERVEN, "Vennootschapsrecht 2003-2004", 554, maar vergelijk bv. met: M. DELVAUX, "La société peut-elle introduire une *actio mandati* sans l'avoir préalablement décidé en assemblée générale?", *JDSC* 2013, 140-143. Volledige zekerheid hierover bestaat niet, nu het Hof van Cassatie in het arrest van 13 januari 2003 opmerkte dat "*eiseres het arrest niet bekritiseert in zoverre het oordeelt dat de curators de procedure hebben verder gezet in de staat waarin deze zich bevond en dat de bekrachtiging van de vordering door de curators, na het instellen van de gevolgen van de afwezigheid van een beslissing van de algemene vergadering niet kan opheffen*". Het Hof van Cassatie wou zich aldus niet expliciet uitspreken over deze materie, aldus A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS,

de artikelen 848 Ger.W. en 1133 Ger.W., waarin de mogelijkheid tot bekrachtiging van onbevoegde proceshandelingen wordt bevestigd.

16 De bekrachtiging kan overigens niet alleen expliciet gebeuren, door een beslissing in die zin vanwege de algemene vergadering, maar ook impliciet. Men kan hierbij bij wijze van voorbeeld denken aan de vereffenaar of de curator die na de ontbinding of het faillissement van de vennootschap een vennootschapsvordering voortzet die werd ingesteld zonder een beslissing daartoe van de algemene vergadering.²⁵ Dergelijke bekrachtiging maakt de vordering toch ontvankelijk, ook al is de procedure initieel ingesteld zonder AVA-beslissing; door het voortzetten van de vordering wordt de vordering bekrachtigd door de vereffenaar of curator, die in geval van ontbinding of faillissement als enige bevoegd is om de vennootschapsvordering in te stellen.

**Impliciete
bekrachtiging**

T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, "Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling" in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 70. Voor enkele beslissingen in deze zin, zie o.m: Kh. Hasselt 29 november 2005, *TRV* 2009, 389, met noot D. VAN GERVEN; Gent 6 maart 2006, *DAOR* 2008, met noot A. JANSSEN, *TRV* 2008, 72, met noot F. PARREIN, *JDSC* 2009, 141, met noot M. ERNOTTE; Kh. Gent 20 maart 2006, *RABG* 2008, 475, met noot E. JANSSENS, *TGR-TWVR* 2007, 331, met noot G. BALLON, *JDSC* 2010, 68, met noot M. COIPEL; Kh. Charleroi 15 mei 2006, *Jurisprudence en droit des sociétés commerciales – recueil annuel* 2007, 47, met noot M. ERNOTTE; Gent 12 september 2011, *TRV* 2012, 137; Gent 31 januari 2011, *TRV* 2012, 141.

25. Zie bv.: M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 59.

AFDELING 2. BESLISSING VAN DE ALGEMENE VERGADERING IS ENKEL VEREIST VOOR AANSPRAKELIJKHEIDSVORDERINGEN INGESTELD TEGEN BESTUURDERS VOOR BESTUURSFOUTEN

**Beslissing enkel
vereist bij aanspra-
kelijkheidsvorde-
ringen tegen
bestuurders**

17 Er dient te worden onderstreept dat de beslissing van de algemene vergadering tot instelling van een vennootschapsvordering enkel is vereist voor aansprakelijkheidsvorderingen die worden ingesteld tegen bestuurders. Een AVA-beslissing is derhalve niet vereist voor de instelling van een aansprakelijkheidsvordering tegen een feitelijke bestuurder; deze staat per definitie niet in een formele bestuurdersverhouding met de vennootschap, waardoor het bijzonder stelsel voor organen niet van kracht wordt.²⁶

Een beslissing van de algemene vergadering is evenmin vereist voor de instelling van aansprakelijkheidsvorderingen tegen dagelijks bestuurders en leden van het directiecomité; het Wetboek van Vennootschappen maakt enkel gewag van “bestuurders”.²⁷ De vereiste van een beslissing van de algemene vergadering vormt immers een uitzondering op de algemene regel in het vennootschapsrecht, die de residuaire bevoegdheid toekent aan het bestuursorgaan, en dient daarom beperkend te worden geïnterpreteerd. Het bestuursorgaan kan derhalve zelf beslissen om de dagelijks

26. J. VANANROYE, “De bekrachtiging van een eenzijdige vertegenwoordigingshandeling, in het bijzonder van de *actio mandati* ingesteld zonder de AV” (noot onder Cass. 25 september 2003), *TRV* 2004, (34) 39, met verdere verwijzing naar: J. VANANROYE, “Misbruik van vennootschapsgoederen: noch de aandeelhouders, noch de schuldeisers kunnen zich burgerlijk partij stellen”, *TRV* 1998, 218.

27. H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 360 (die bovendien opmerken dat de AVA wel haar bevoegdheid behoudt om een aansprakelijkheidsvordering in te stellen tegen directieleden die tevens bestuurder zijn); J. VANANROYE, “De bekrachtiging van een eenzijdige vertegenwoordigingshandeling, in het bijzonder van de *actio mandati* ingesteld zonder de AV” (noot onder Cass. 25 september 2003), *TRV* 2004, (34) 39.

bestuurder of een lid van het directiecomité in rechte aan te spreken.²⁸

Anderzijds wordt aangenomen dat er wel een AVA-beslissing vereist is wanneer een vennootschap een aansprakelijkheidsvordering wenst in te stellen tegen de vaste vertegenwoordiger van een bestuurder-rechtspersoon, nu deze vanuit juridisch opzicht wordt vereenzelvigd met de bestuurder-rechtspersoon waarvoor hij optreedt.²⁹

18 Bovendien is de AVA-beslissing enkel vereist in de mate waarin de beweerdte foutieve handeling of nalatigheid verband houdt met de uitoefening van het “mandaat” als bestuurder (vandaar dat de vennootschapsvordering in de doctrine vaak wordt aangeduid met *actio mandati*).³⁰ Daarbij maakt het niet uit of de beweerdte fout contractueel of buitencontractueel van aard is (voor zover aan de toepassingsvoorwaarden voor samenloop is voldaan) dan wel zijn grondslag vindt in het gemeen recht of het vennootschapsrecht.³¹

19 De omstandigheden waarin een vennootschap een aansprakelijkheidsvordering voor “mandaatfouten” instelt, doen niet ter zake. Dit leidt er bv. toe dat er eveneens sprake is van een vennootschapsvordering in de zin van artikel 289

Actio mandati

**Omstandigheden
doen niet ter zake**

28. Zo ook o.m.: F. CLEEREN, “Het orgaan van dagelijks bestuur”, *RW* 1996-97, 217 (over de dagelijks bestuurder); J.-M. NELISSEN GRADE, “Het nieuwe directiecomité” in *Nieuw vennootschapsrecht 2002. Wet Corporate Governance*, Kalmthout, Biblo, 2003, 152 (over de leden van het directiecomité); M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 54.

29. Zie bv.: J. VANANROYE, “De bekrachtiging van een eenzijdige vertegenwoordigingshandeling, in het bijzonder van de *actio mandati* ingesteld zonder de AV” (noot onder Cass. 25 september 2003), *TRV* 2004, (34) 39; M. WAUTERS, “De bestuurder-rechtspersoon en zijn vaste vertegenwoordiger” in *Nieuw vennootschapsrecht 2002. Wet Corporate Governance*, Kalmthout, Biblo, 2003, 86.

30. A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, “Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 69.

31. Zie bv.: H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *NV en BVBA na de Wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1991, 220; K. GEENS en J. VANANROYE, “Bestuurdersaansprakelijkheid in NV en BVBA” in K. GEENS (ed.), *Vennootschaps- en financieel recht, Themis-cahiers*, Brugge, die Keure, 2002, 8.

W.Venn. (BVBA), artikel 415 W.Venn. (CVBA) en artikel 561 W.Venn. (NV) wanneer (i) een vennootschap een regresvordering instelt tegen een bestuurder naar aanleiding van een door hem begane onrechtmatige daad waarvoor de vennootschap zelf is aangesproken, of (ii) een vennootschap als burgerlijke partij optreedt in een strafprocedure waarin één of meerdere van haar bestuurders betrokken zijn en in die hoedanigheid tegen hen een aansprakelijkheidsvordering instelt.³²

AFDELING 3. VERJARING

Verjaring door verloop van vijf jaren

20 Een (bekrachtiging van de) vennootschapsvordering zal uiteraard slechts kans op slagen hebben zolang de aansprakelijkheid van de bestuurder zelf niet is verjaard.

Op grond van artikel 198, § 1, vierde streepje W.Venn. verjaren alle rechtsvorderingen tegen bestuurders (en commissarissen) wegens verrichtingen in verband met hun taak door verloop van vijf jaren te rekenen van die verrichtingen of, indien ze met opzet verborgen zijn gehouden, te rekenen van de ontdekking. De instelling van de vennootschapsvordering, resp. de bekrachtiging ervan, zal dus binnen die termijn dienen te gebeuren.

Vennootschapsvordering tegen gewezen bestuurders

21 Deze verjaringstermijn maakt meteen duidelijk dat de vennootschapsvordering tevens gericht kan zijn tegen een persoon die op het ogenblik van het foutief gedrag wel bestuurder was, maar die deze hoedanigheid intussen verloren heeft. Dit zal in de praktijk overigens vaak voorvallen, nu de AVA veelal eerst de bestuurder zal ontslaan alvorens

32. J. VANANROYE en S. VAN DYCK, "Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersoon en natuurlijke persoon bij de 'decumul' van art. 5 al. 2 Sw.", *TRV* 2003, 452; J. VANANROYE, "De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV", *TRV* 2004, (37) 39-40; S. VAN DYCK, "De rechtspersoon als burgerlijke partij in de strafprocedure", *TRV* 2001, 20.

tegen hem een aansprakelijkheidsvordering in te stellen.³³ Er kan geen twijfel over bestaan dat ook voor het instellen van een vennootschapsvordering tegen gewezen bestuurders een beslissing van de algemene vergadering van aandeelhouders vereist is.³⁴

AFDELING 4. UITVOERING VAN DE VENNOOTSCHAPSVORDERING

22 Zoals reeds in de inleiding werd aangestipt, wordt een vennootschapsvordering ingesteld in naam van de vennootschap. In principe staat het bestuursorgaan in voor de uitvoering van de beslissing van de algemene vergadering om een vennootschapsvordering in te stellen.

In naam van de vennootschap

23 Het behoeft geen betoog dat de uitvoering van een vennootschapsvordering in bepaalde gevallen problematisch kan zijn, aangezien de leden van het bestuursorgaan de geviseerde personen van die vordering kunnen zijn. Daarom verleent het Wetboek van Vennootschappen expliciet aan de algemene vergadering de mogelijkheid om een of meerdere lasthebbers voor de uitvoering van de beslissing aan te stellen.³⁵ Dit vormt een afwijking op de normale regels; voor andere vorderingen kan de algemene vergadering zich niet in de plaats stellen van de normale organen van bestuur en vertegenwoordiging.

Aanstelling van een of meerdere lasthebbers voor uitvoering beslissing

33. A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, "Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling" in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 66; J. VANANROYE, "Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid" in M. FAURE en K. SCHWARZ (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 205.

34. Voor een illustratie, zie: Kh. Hasselt 8 maart 2000, *TRV* 2000, (184) 186.

35. Zie resp. art. 289 W.Venn. (BVBA), art.1 415 W.Venn. (CVBA) en art. 561 W.Venn. (NV).

AFDELING 5. WAT MET AANSPRAKELIJKHEIDSVORDERING TEGEN BESTUURDERS IN DE CVOA?

**CVOA: ook bestuur
kan vennootschaps-
vordering instellen**

24 Men kan opmerken dat de wetgever – in tegenstelling tot bij de CVBA – geen bijzondere regeling heeft uitgewerkt voor de instelling van contractuele aansprakelijkheidsvorderingen tegen bestuurders van een coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid (CVOA). Niettemin wordt door diverse auteurs gesteld dat ook bij deze vennootschapsvorm een beslissing van de algemene vergadering vereist is voor de instelling van een dergelijke aansprakelijkheidsvordering.³⁶

Samen met VANANROYE moet evenwel worden gesteld dat het niet evident – en zeker niet wenselijk – is om een algemene regel af te leiden uit de wettelijke bepalingen inzake de vennootschapsvordering die werden vastgesteld voor andere vennootschapsvormen; de vereiste van een verplichte beslissing van de algemene vergadering vormt immers een uitzondering op het algemeen vennootschapsrecht en dient daarom beperkend te worden geïnterpreteerd.³⁷ Daarom moet worden aangenomen dat in de CVOA, naast de algemene vergadering, ook het bestuur kan beslissen om een vennootschapsvordering in te stellen. Een beslissing van de algemene vergadering is daarvoor niet vereist.

36. Zie bv. de auteurs waarnaar wordt verwezen door: J. VANANROYE, “De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV” (noot onder Cass. 25 september 2003), *TRV* 2004, (37) 39, met name: J. RONSE, *Algemeen deel van het vennootschapsrecht*, 457; T. DELAHAYE, *La société coopérative à responsabilité illimitée en droit commercial belge*, Brussel, Bruylant, 1994, 395.

37. J. VANANROYE, “De bekrachtiging van eenzijdige vertegenwoordigingshandelingen, in het bijzonder van de actio mandati ingesteld zonder beslissing van de AV” (noot onder Cass. 25 september 2003), *TRV* 2004, (37) 39.

Hoofdstuk 3

De minderheidsvordering

25 Schade aan het vennootschapsvermogen veroorzaakt door bestuurders kan niet alleen worden hersteld via de instelling van een vennootschapsvordering, maar ook via de instelling van een minderheidsvordering. Zoals beklemtoond in de inleiding, wordt ook de minderheidsvordering ingesteld voor rekening van de vennootschap: de eventueel bekomen schadevergoeding komt toe aan de vennootschap, en niet aan de aandeelhouders die de minderheidsvordering hebben ingesteld.³⁸ Dit hangt onlosmakelijk samen met het feit dat aandeelhouders uitsluitend over een individueel vorderingsrecht tegen bestuurders beschikken in het geval zij bijzondere schade lijden.³⁹

Voor rekening van de vennootschap

26 Het bovenstaande maakt duidelijk dat de minderheidsvordering slechts een afgeleide van de vennootschapsvordering is. Via de instelling van een minderheidsvordering beroepen minderheidsaandeelhouders zich als het ware op de mogelijkheid die aan de vennootschap toekomt om tegen haar bestuurders een aansprakelijkheidsvordering in te stellen.

Belangrijk correctief op vennootschapsvordering

De minderheidsvordering vormt hierdoor – theoretisch gezien dan toch – een belangrijk correctief op de vennootschapsvordering, die in het leven werd geroepen om de minderheidsaandeelhouders in een vennootschap te beschermen. Zij moet er namelijk voor zorgen dat een vennootschap wordt beschermd tegen foutief gedrag vanwege bestuurders die al te zeer in bescherming worden genomen

38. Voor een toepassingsgeval, zie: Kh. Oudenaarde 19 april 1994, *V&F* 1997, 325 (waarin werd beslist dat de minderheidsvordering ontoelaatbaar is wanneer zij door de minderheidsaandeelhouders *ut singuli* wordt ingesteld, in hun persoonlijke naam en niet voor rekening van de vennootschap door tussenkomst van een bijzondere lasthebber).

39. Zie o.m. Cass. 23 februari 2012, *TRV* 2012, 319, met noot J. VANANROYE en *RW* 2011-12, 1658, met noot F. PARREIN.

door de aandeelhouders die de meerderheid vertegenwoordigen op de algemene vergadering. Of zoals in de parlementaire voorbereiding werd gesteld: “zij heeft voornamelijk tot doel de eventuele tekortkomingen van de algemene vergadering te ondervangen en de vennootschap de vergoeding te bezorgen waar ze op grond van het bepaalde in art. 62 Venn.W. recht op heeft”.⁴⁰ De minderheidsvordering valt dan ook enigszins te vergelijken met de verbintenisrechtelijke zijdelingse vordering.⁴¹

Weinig beroep op minderheidsvordering

27 Bij het instellen van een minderheidsvordering hoeft men dan ook geen persoonlijk belang aan te tonen; het volstaat te bewijzen dat het vennootschapsbelang bedreigd is. Dat de vordering wordt ingesteld voor rekening van de vennootschap, dit terwijl de procederende aandeelhouders alle proceskosten moeten voorschieten en zelfs definitief uit eigen zak moeten betalen bij het mislukken van de vordering (zie afdeling 4), zorgt er mede voor dat er in de praktijk weinig beroep op wordt gedaan. Dit verklaart mede de reden waarom er in de gepubliceerde rechtspraak slechts negen uitspraken inzake de minderheidsvordering voorhanden zijn.⁴² In de rechtsleer werden dan ook verschillende voorstellen gelanceerd die de aantrekkelijkheid van de minderheidsvordering moeten vergroten.⁴³

40. *Gedr. St.* Kamer 1990-91, nr. 1107/1, p. 78.

41. Zie bv.: H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 362; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 61; A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEUCHTE en L. VANDENBEMPT, “Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 80.

42. Dit zijn meer bepaald in chronologische volgorde: (i) Kh. Oudenaarde 19 april 1994, *V&F* 1997, 325, (ii) Kh. Ieper 3 juni 2002, *TFR* 2005, 1069, (iii) Kh. Kortrijk 19 februari 2003, *TRV* 2003, 417, (iv) Brussel 11 december 2003, *DAOR* 2004, 65, (v) Kh. Antwerpen 26 maart 2004, *TRV* 2007, 199, *JDSC* 2008, 231, met noot CALUWAERTS en *JDSC* 2009, 71, (vi) Antwerpen 2 maart 2006, *TRV* 2007, 192, (vii) Kh. Luik 15 maart 2012, *DAOR* 2013, 135, (viii) Luik 15 mei 2014, *DAOR* 2014, afl. 112, 143 en (ix) Kh. Gent 22 mei 2014, *DAOR* 2014, afl. 111, 132.

43. Zie o.m.: H. BRAECKMANS en J. DUPONT, “De minderheidsvordering: een kritische analyse”, *DAOR* 2014, afl. 112, 4-20; H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class

28 In tegenstelling tot wat het geval is bij de vennootschapsvordering, moet worden aangenomen dat commissarissen niet via een minderheidsvordering kunnen worden aangesproken. Het Wetboek van Vennootschappen maakt enkel gewag van de mogelijkheid dat minderheidsaandeelhouders een vordering tegen (gewezen) “bestuurders” instellen.⁴⁴ Heeft de algemene vergadering aldus de kwijting aan de commissarissen verleend, zullen misnoegde aandeelhouders hen enkel kunnen aanspreken indien zij bijzondere schade hebben geleden, door een individuele vordering in te stellen. Aandeelhouders hebben zoals gezegd in het Belgische recht geen zelfstandig vorderingsrecht voor afgeleide schade.

Net zoals de vennootschapsvordering kan de minderheidsvordering evenmin worden ingeleid tegen de leden van het directiecomité of de dagelijks bestuurders die niet tevens zetelen in de raad van bestuur; zij zijn immers geen bestuurders.⁴⁵

29 Uit het feit dat de minderheidsvordering slechts een afgeleide vordering van de vennootschapsvordering is, vloeit verder voort dat bestuurders zich op eenzelfde wijze tegen de vordering kunnen verweren als zou deze rechtstreeks door de vennootschap zijn ingesteld, in de veronderstelling uiteraard dat hen door de vennootschap geen kwijting is verleend.

De enige uitzondering hierop betreft de hypothese waarin de vennootschap een dading is aangegaan met de in de

Enkel tegen (gewezen) bestuurders

Dading met de in de minderheidsvordering geïnviseerde bestuurders

actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d'entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522; J. VANANROYE, “De minderheidsvordering: onterecht onbemand?” (noot onder Kh. Kortrijk 19 februari 2003), *TRV* 2003, 425-427.

44. Zie ook in deze zin: Kh. Antwerpen 26 maart 2004, *TRV* 2007, 199, *JDSC* 2008, 231, met noot CALUWAERTS en *JDSC* 2009, 71.

45. H. BRAECKMANS en J. DUPONT, “De minderheidsvordering: een kritische analyse”, *DAOR* 2014, afl. 112, (4) 10; H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d'entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 10).

**Ontbinding en
faillissement
vennootschap**

minderheidsvordering geviseerde bestuurders (zie ook afdeling 3). Het Wetboek van Vennootschappen schrijft dan voor dat de minderheidsaandeelhouders in voorkomend geval de rechter kunnen verzoeken de dading nietig te verklaren indien deze niet werd aangegaan in het voordeel van alle effectenhouders.⁴⁶ Het gevolg van een dergelijke nietigverklaring is uiteraard dat de desbetreffende bestuurders zich niet op de dading kunnen beroepen, ofschoon deze werd aangegaan om hen verder te behoeden van enige vorm van aansprakelijkheid tegenover de vennootschap. Het mag duidelijk zijn dat deze uitzondering nodig was om de minderheidsvordering ondanks een gesloten dading toch doorgang te kunnen laten vinden.

30 Voorts kan men opmerken dat de ontbinding van de vennootschap geen invloed heeft op de ontvankelijkheid van een reeds ingestelde minderheidsvordering. Een gedinghervatting door de vereffenaar is derhalve niet vereist opdat de minderheidsvordering ontvankelijk zou blijven, aldus de rechtbank van koophandel te Kortrijk.⁴⁷ Het enige gevolg van de ontbinding is dat eventuele veroordelingen niet langer moeten worden voldaan in handen van de vennootschap, maar in handen van de vereffenaar.

Hiervoor is voor alle duidelijkheid wel vereist dat de minderheidsvordering rechtsgeldig werd ingesteld vóór de ontbinding van de vennootschap. Na de ontbinding van de vennootschap kunnen aandeelhouders niet langer een minderheidsvordering inleiden, vermits ook aan de vennootschap niet langer de bevoegdheid toekomt om een vennootschapsvordering in te stellen; dit vloeit voort uit het gegeven dat de minderheidsvordering slechts een afgeleide van de vennootschapsvordering is. Hetzelfde geldt ingeval de vennootschap failliet gaat, zo mag men aannemen (zie hoofdstuk 2).⁴⁸ Ook na faillissement verliezen aandeelhouders de mogelijkheid om een minderheidsvordering in te stellen, aangezien de vennootschapsvordering dan

46. Zie resp. art. 290, § 4, eerste lid W.Venn. (BVBA), art. 416, § 4, eerste lid W.Venn. (CVBA) en art. 565, eerste lid W.Venn. (NV).

47. Kh. Kortrijk 19 februari 2003, *TRV* 2003, 417, met noot J. VANANROYE.

48. Zie reeds: J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 112.

niet langer door de algemene vergadering maar enkel door de curator kan worden ingesteld.⁴⁹

Zowel in geval van ontbinding als in geval van faillissement kan de vereffenaar of de curator de door de algemene vergadering aan de bestuurders verleende kwijting niet omzeilen door een minderheidsvordering in te stellen; het inleiden van een dergelijke vordering is een recht dat uitsluitend toekomt aan de minderheidsaandeelhouders.⁵⁰ In het licht hiervan wordt in de rechtsleer dan ook aangenomen dat de curator een reeds ingestelde minderheidsvordering niet kan voortzetten in de plaats van de aandeelhouders, nu dit buiten zijn bevoegdheid valt.⁵¹

31 Men kan opmerken dat het Wetboek van Vennootschappen de minderheidsvordering enkel heeft voorzien voor de CVBA, doch niet voor de coöperatieve vennootschap met onbeperkte aansprakelijkheid (CVOA). Dit verschil in behandeling van vennoten in een CVOA en een

Geen minderheidsvordering in CVOA: schending gelijkheidsbeginsel

49. H. BRAECKMANS, “De nieuwe vennootschapswet van 18 juli 1991”, *RW* 1992-93, 1046; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 61; doch vergelijk evenwel met: B. VAN BRUYSTEGEM, “De kleine aandeelhouder in het wetsontwerp Wathélet” in G. SCHRANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Financiële herregulering in België 1990*, Antwerpen, 1991, (680) 689 (“Het lijkt echter niet onmiddellijk tot de normale gang van zaken te behoren dat een minderheid nog geïnteresseerd zou zijn om de minderheidsvordering verder te zetten wanneer de opbrengst daarvan aan de intussen faillietverklarde vennootschap moet toekomen”). Zie voor een toepassingsgeval: Brussel 11 december 2003, *DAOR* 2004, 65.

50. Vergelijk evenwel met: H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 235 (“In dit opzicht kan verdedigd worden dat de curator als vertegenwoordiger van de failliete vennootschap toch de minderheidsvordering kan instellen of overnemen [...] Werd er kwijting verleend bij meerderheidsbesluit dan zal de curator de vennootschapsvordering kunnen instellen zodra een of meer aandeelhouders wiens participatie alleen of gezamenlijk op het ogenblik van de jaarvergadering aan één van beide drempels beantwoordde, de kwijting niet goedkeurden of ongeldig goedkeurden. Alleen wanneer unaniem kwijting werd verleend kan de curator noch de meerderheidsvordering noch de minderheidsvordering instellen”).

51. Zie: J. WOESTYN, “Vennootschappen en insolventierecht” in B. DEMEULENAERE, E. DESTUYVER, H. DE WULF, I. GEERS, J. LIEVENS, M. PAUWELIJN, C. VAN DER ELST en J. WOESTYN (eds.), *Omggaan met vennootschappen: regulering en rechtspraktijk*, Antwerpen, Maklu, 2002, (217) 245 zoals bijgetreden door: M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 62.

CVBA schendt het gelijkheidsbeginsel. Er is immers geen objectief en pertinent criterium om alleen ten gunste van de minderheidsvennoten van een CVBA in de mogelijkheid te voorzien om een minderheidsvordering in te stellen, aldus het Grondwettelijk Hof in een op 16 september 2010 geveld arrest.⁵²

AFDELING 1. DE VOORWAARDEN WAARAAN MEN MOET VOLDOEN OM EEN MINDERHEIDSVORDERING TE KUNNEN INLEIDEN

Twee voorwaarden **32** Er zijn twee voorwaarden waaraan men moet voldoen om een minderheidsvordering te kunnen inleiden, te weten: (1) men moet de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder” bezitten op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting en (2) men mag op die vergadering de kwijting niet (rechtsgeldig) hebben goedgekeurd.⁵³

§ 1. Het bezit van de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder”

**Hoedanigheid
minderheidsaan-
deelhouders**

33 Om de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder” te bezitten, en derhalve het recht te kunnen hebben om een minderheidsvordering in te stellen, moet men (I) aandeelhouder zijn (II) op de dag waarop de AVA zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting en (III) op die dag individueel of tezamen met de andere misnoegde aandeelhouders een minimumaantal effecten bezitten.

52. Zie: GwH 16 september 2010, *TRV* 2011, 184, met noot D. DE MAREZ en S. VERBEKE en *NjW* 2011, 177, met noot S. DE GEYTER.

53. Zie resp. art. 290, § 1 W.Venn. (BVBA), art. 416, § 1 W.Venn. (CVBA) en art. 562 W.Venn. (NV).

Aandeelhouder zijn

34 De basisvoorwaarde om een minderheidsvordering te kunnen instellen, is het houden van effecten die het kapitaal van de vennootschap vertegenwoordigen (“kapitaalsaandelen”); men dient immers aandeelhouder te zijn. De kapitaalvertegenwoordigende aard van het effect staat m.a.w. centraal bij de toekenning van de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder”, en niet het feit dat de gehouden effecten al of niet toegang verschaffen tot het stemrecht op de algemene vergadering.

De bevoegdheid om een minderheidsvordering in te leiden, komt bijgevolg niet toe aan hen die enkel houder zijn van winstbewijzen, zelfs niet wanneer aan hen krachtens de wet of de statuten stemrecht toekomt; de wet spreekt duidelijk over aandeelhouders en houders van winstbewijzen zijn dat niet.⁵⁴ Wel lijkt het verdedigbaar te argumenteren dat houders van winstbewijzen met stemrecht (krachtens de wet of statuten) kunnen meewerken aan de instelling van een minderheidsvordering door een aandeelhouder. Hun stemrecht kan dan in aanmerking worden genomen bij de berekening van de minimumdrempel die de aandeelhouder moet bereiken om een minderheidsvordering te kunnen instellen (zie voorwaarde § 3). De aandeelhouder “bezit” dan als het ware de stemrechten verbonden aan de winstbewijzen gehouden door de meewerkende winstbewijshouder.⁵⁵

**Basisvoorwaarde:
houden van effecten
die kapitaal van de
vennootschap ver-
tegenwoordigen**

54. H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 223, doch vergelijk met: O. RALET, “La responsabilité des administrateurs et l’action minoritaire”, *DAOR* 1991, (49) 54; O. RALET, *Responsabilités des dirigeants de sociétés*, Brussel, Larcier, 1996, 118 (“[...] il résulte du texte légal, que les détenteurs de titres non représentatifs du capital dotés du droit de vote, peuvent s’il atteignent le seuil de 1 % des droits de vote, introduire l’action minoritaire”).

55. Wellicht wordt dit ook door DE WULF bedoeld waar hij stelt dat: “Een winstbewijshouder zonder stemrecht kan weliswaar de vordering niet inleiden, maar wanneer een winstbewijs wel stemrecht heeft (krachtens de statuten of de wet) dan kan de houder ervan meewerken aan het inleiden van een minderheidsvordering, ongeacht of de fout betrekking heeft op aangelegenheden waarover hij mocht stemmen of gestemd heeft”. Zie: H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schade-

→

Quid aandelen zonder stemrecht?

**Ook voor houders
van aandelen zon-
der stemrecht**

35 Uit de notie “minderheidsaandeelhouders” volgt dat houders van aandelen zonder stemrecht ook een minderheidsvordering kunnen instellen. Dergelijke effecten dragen evenzeer bij tot de vorming van het kapitaal van een vennootschap, zodat de houders ervan zonder meer als aandeelhouders te kwalificeren zijn.

Voorwaarden

36 Dit wordt expliciet bevestigd in het laatste lid van artikel 562 W.Venn., dat het recht tot het instellen van een minderheidsvordering aan houders van aandelen zonder stemrecht toekent, doch evenwel bovendien beperkt tot “*de gevallen waarin zij hun stemrecht hebben uitgeoefend overeenkomstig artikel 481 en dit voor de daden van bestuur die betrekking hebben op de beslissingen in uitvoering van hetzelfde artikel*”. Artikel 290, § 1 bevat een analoge bepaling voor de BVBA. Op grond van voornoemde wetsbepalingen kunnen houders van aandelen zonder stemrecht dus alleen maar de minderheidsvordering inleiden in de gevallen waarin ze (i) op grond van artikel 240, § 2 W.Venn. resp. artikel 481 W.Venn. toch stemgerechtigd waren, (ii) daadwerkelijk gestemd hebben én (iii) voor zover de beweerde bestuursfout verband houdt met de uitvoering van de beslissingen waarover ze gestemd hebben.⁵⁶

vergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d’entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 13).

56. In de rechtsleer bestaat kritiek op deze differentiële behandeling van aandeelhouders zonder stemrecht. Er kan niet worden ingezien waarom voor hen aan de instelling van de minderheidsvordering bijkomende voorwaarden worden gekoppeld, nu zij net zoals gewone aandeelhouders participeren in het kapitaal van de vennootschap. Zie bv.: H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d’entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 13); Y. MERCHIEVS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 191-192.

37 Deze regeling komt bevreemdend over in de mate waarin zij de minderheidsvordering toelaat voor beslissingen die niet tot de bevoegdheid van het bestuursorgaan behoren, dit terwijl de minderheidsvordering enkel bestuurders kan viseren.⁵⁷ Vele van de beslissingen waarop artikel 240, § 2 W.Venn. resp. artikel 481 W.Venn. betrekking heeft, behoren immers tot de exclusieve bevoegdheid van de algemene vergadering. Meer bepaald gaat het hierbij over het doorvoeren van wijzigingen aan de rechten verbonden aan de aandelen zonder stemrecht, de opheffing of beperking van het voorkeurrecht, de toekenning van de bevoegdheid aan het bestuursorgaan om het kapitaal te verhogen met opheffing of beperking van het voorkeurrecht, de vermindering van het maatschappelijk kapitaal, de wijziging van het maatschappelijk doel, de omzetting van de vennootschap en over de ontbinding, de fusie of de splitsing van de vennootschap. Daarom kan in deze context onder “*daden van bestuur*” alleen maar de verrichtingen worden begrepen waarbij het bestuur voormelde beslissingen genomen door de algemene vergadering *uitvoert*, zonder dat het bestuur op zich de verantwoordelijkheid dient te dragen voor de inhoud van die beslissingen.⁵⁸

Toelaatbaar voor beslissingen die niet tot de bevoegdheid van het bestuursorgaan behoren

38 Wellicht geeft deze ietwat vreemde zinsnede uiting aan de idee dat aandeelhouders zonder stemrecht enkel die (uitvoerings)verrichtingen van het bestuursorgaan kunnen bekritisieren waarbij aan hen stemrecht op de algemene

Enkel die verrichtingen waarbij hen stemrecht op de algemene vergadering toekwam

57. J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 109.

58. H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 229 (“Aangezien voormelde beslissingen echter alle genomen worden door de algemene vergadering kan met daden van bestuur enkel bedoeld worden op verrichtingen waarbij het bestuur voormelde beslissingen van de algemene vergadering uitvoert”). DE WULF daarentegen pleit voor “een zeer ruime interpretatie van de woorden ‘betrekking hebben op de beslissingen’ in uitvoering van art. 48”, maar het is niet volledig duidelijk wat hij daarmee bedoelt. Zie: H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d’entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/flii, 13).

vergadering toekwam (en voor zover zij effectief daarover gestemd hebben).⁵⁹ Dit komt op het volgende neer.⁶⁰

In het geval het aandeel zonder stemrecht recht geeft op een *algemeen* stemrecht op de algemene vergadering, bv. omdat de preferente en opeisbare dividenden gedurende drie opeenvolgende boekjaren niet volledig betaalbaar werden gesteld (zie art. 240, § 2, 4° W.Venn. (BVBA) en art. 481, 4° W.Venn. (NV)), dan valt de situatie van de houders ervan zich volgens mij op elk vlak te vereenzelvigen met die van gewone aandeelhouders: zij kunnen stemmen over de kwijting van het bestuur, en derhalve over alle handelingen die het bestuur in het afgelopen boekjaar heeft verricht, waarvoor zij een minderheidsvordering kunnen instellen, tenminste indien zij ook aan de andere voorwaarden voor het instellen van een minderheidsvordering voldoen; mij lijkt het niet dat zij op die jaarvergadering effectief over de kwijting moeten hebben gestemd, ook al lijkt de wettekst dit te insinueren, maar ook aan de vereiste dat de vordering verband moet houden met de daden van bestuur die verband houden met die kwijting kan in dit geval geen nuttige uitlegging worden gegeven.

59. Om deze regeling te begrijpen, moet men weten dat aandelen zonder stemrecht in bepaalde gevallen toch aanleiding geven tot een algemeen of een specifiek stemrecht (zie art. 240 W.Venn. (BVBA) en art. 481 W.Venn. (NV)). Deze gevallen kunnen in de volgende vier categorieën worden samengevat: (i) *algemeen* stemrecht in geval van niet-eerbiediging van de in het Wetboek van Vennootschappen bepaalde beperkingen op de uitgifte of miskenning van de voorkeursbehandeling inzake dividend en liquidatiebonus; (ii) *specifiek* stemrecht bij een beslissing tot wijziging van de respectieve rechten van de effectenhouders; (iii) *specifiek* stemrecht bij beslissingen tot belangrijke statutenwijzigingen (zoals een beperking van het voorkeurrecht, de kapitaalvermindering, de doelwijziging, de omzetting, de ontbinding, de fusie of de splitsing); en (iv) *algemeen* stemrecht in geval van niet-betaling van het preferent dividend gedurende drie opeenvolgende boekjaren, om welke reden ook, en dit tot wanneer die achterstallige dividenden zijn uitbetaald.

60. Zie ook: Y. MERCHIEERS, "De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek" in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 191 ("De wetgever blijft dus het recht tot het instellen van de vordering in aansprakelijkheid te binden aan de uitoefening van het stemrecht in de algemene vergadering: onbeperkt stemrecht, onbeperkt recht tot het instellen van de aansprakelijkheidsvordering, beperkt stemrecht, overeenkomstig beperkt recht tot het instellen van de aansprakelijkheidsvordering").

Kwam aan het aandeel zonder stemrecht in het afgelopen jaar slechts een *specifiek* stemrecht toe, bv. omdat de vennootschap haar kapitaal heeft verminderd (zie art. 240, § 2, 3° W.Venn. (BVBA) en art. 481, 3° W.Venn. (NV)), dan hebben de houders van de aandelen zonder stemrecht slechts de mogelijkheid om een minderheidsvordering in te leiden met betrekking tot de bestuurshandelingen die verband houden met de uitvoering van het besluit waarover zij stemrecht hadden (in ons voorbeeld de kapitaalvermindering dus), op voorwaarde dat zij hierover op de desbetreffende algemene vergadering effectief gestemd hebben en dat zij individueel of samen met de andere misnoegde effectenhouders de minimumdrempel inzake kapitaalvertegenwoordiging overschrijden.

§ 2. *Op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting*

39 Verder wordt vereist dat men aandeelhouder is op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting. Dit is principieel op de dag waarop de jaarrekening door de algemene vergadering wordt goedgekeurd (“jaarvergadering”), daar een kwijting slechts kan worden verleend nadat de jaarrekening is goedgekeurd. Noodzakelijk is dit evenwel niet. De mogelijkheid bestaat dat de algemene vergadering de stemming over de kwijting uitstelt tot enkele dagen of weken na de goedkeuring van de jaarrekening. Niettemin wordt hierna soms over “jaarvergadering” gesproken als wordt verwezen naar het tijdstip waarop men de aandelen dient te bezitten.

Aandeelhouder op de dag van de jaarvergadering

40 Deze voorwaarde houdt ongetwijfeld verband met het inzicht dat enkel aan wie op de algemene vergadering kan stemmen over de kwijting van bestuurders, en bijgevolg over de aansprakelijkheid van bestuurders tegenover de vennootschap, de mogelijkheid moet toekomen om een minderheidsvordering in te stellen. Anderen hebben hierover niet te oordelen. Vanuit deze optiek bekeken, is het vreemd dat de wetgever de kring van initiatiefgerechtigden

Bijzondere situatie: houders van aandelen zonder stemrecht

van de minderheidsvordering heeft beperkt tot “aandeelhouders”; ook winstbewijshouders met (wettelijk of statutair) algemeen stemrecht kunnen stemmen over de kwijting.

Zoals hiervoor werd uiteengezet, bestaat op dit principe een uitzondering voor de houders van aandelen zonder stemrecht die op de jaarvergadering geen stemrecht genieten. Hoewel zij niet kunnen stemmen over de kwijting, beschikken zij toch over de mogelijkheid om een minderheidsvordering in te leiden met betrekking tot bestuurs-handelingen die een beslissing van de algemene vergadering uitvoeren waarover zij specifiek stemrecht hadden en effectief gestemd hebben. Dit neemt niet weg dat zij hiervoor moeten wachten alvorens de algemene vergadering over de kwijting heeft gestemd. Vandaar dat ook zij hun aandelen moeten bezitten op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting om een minderheidsvordering te kunnen instellen.

Houders van aandelen waarvan stemrecht op ogenblik jaarvergadering is geschorst

41 Abstractie makend van de bijzondere situatie die geldt voor houders van aandelen zonder stemrecht, moet men dus over de kwijting kunnen stemmen om tegen bestuurders een minderheidsvordering te kunnen inleiden. In het licht hiervan kan worden aangenomen dat het recht om een minderheidsvordering in te stellen niet toekomt aan houders van aandelen waarvan het stemrecht op het ogenblik van de jaarvergadering geschorst was.⁶¹ Deze schorsing kan onder meer optreden in het geval van mede-eigendom of in het geval waarin de verwerving van een belangrijke deelneming niet werd gemeld.

§ 3. Minimaal aantal effecten bezitten

Minimaal belang in vennootschap

42 Men kwalificeert enkel als “minderheidsaandeelhouder” indien men individueel of samen met de andere misnoegde effectenhouders een minimaal belang in de

61. H. BRAECKMANS, “Nieuwe regels voor bestuurders en aandeelhouders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 343; H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 223.

vennootschap heeft. Op die manier heeft de wetgever willen verhinderen dat de werking van een vennootschap al te zeer verlamd zou worden door minderheidsvorderingen die worden ingesteld door aandeelhouders die een te verwaarlozen participatie in de vennootschap hebben.⁶² Uit de relevante wetteksten volgt duidelijk dat aandeelhouders, die individueel de vereiste drempel niet bereiken, kunnen samenwerken met andere effectenhouders door hun effectenpakket samen te voegen.⁶³

43 De vereiste minimumparticipatie voor de instelling van een minderheidsvordering verschilt naargelang de soort vennootschap het betreft. In de BVBA werd slechts één drempel ingevoerd waaraan een participatie moet voldoen; men kwalificeert daar enkel als minderheidsvennoot indien men individueel of tezamen met de andere misnoegde vennoten effecten bezit die ten minste 10 % vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de op de jaarvergadering bestaande effecten (art. 290, § 1, tweede lid W.Venn.).

Vereiste minimum-participatie

In de CVBA en de NV daarentegen gelden twee – alternatieve – drempels. In de CVBA verkrijgt men de hoedanigheid van “minderheidsvennoot” indien men individueel of tezamen met de andere misnoegde vennoten effecten bezit die *ofwel* ten minste 10 % vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de op de jaarvergadering bestaande effecten *ofwel* een gedeelte van het kapitaal vertegenwoordigen ter waarde van ten minste

62. Y. MERCHIEERS, “De bescherming van minderheden in rechtspersonen” in W. VAN EECKHOUTTE (ed.), *Rechtspersonenrecht*, 1999, (259) 274. In de rechtsleer werd kritiek geuit op deze minimumdrempels nu zij een aanslag zouden vormen op het eigendomsrecht van aandeelhouders. Zie o.m.: H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d’entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 11).

63. H. BRAECKMANS, “Nieuwe regels voor bestuurders en aandeelhouders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 347.

1 250 000 EUR (art. 416, § 1, tweede lid W.Venn.). In de NV kwalificeert men dan weer als “minderheidsaandeelhouder” zodra men individueel of tezamen met de andere misnoegde vennoten effecten bezit die *ofwel* ten minste 1 % vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de op de jaarvergadering bestaande effecten *ofwel* een gedeelte van het kapitaal vertegenwoordigen ter waarde van ten minste 1 250 000 EUR (art. 562, tweede lid W.Venn.).

I. EFFECTEN BEZITTEN DIE EEN
MINIMUMPERCENTAGE VERTEGENWOORDIGEN
VAN DE STEMMEN VERBONDEN AAN HET GEHEEL
VAN DE OP DE DAG VAN DE JAARVERGADERING
BESTAANDE EFFECTEN

**Drempel instelling
minderheidsvorde-
ring**

44 In elk van de voornoemde vennootschappen geldt als drempel voor de instelling van een minderheidsvordering dat men alleen of gezamenlijk met de andere misnoegde personen effecten moet bezitten die ten minste 1 % resp. 10 % vertegenwoordigen van de stemmen verbonden aan het geheel van de effecten die bestaan op de dag waarop de algemene vergadering over de kwijting stemt. Om na te gaan of een aandeelhouder deze drempel al dan niet bereikt, is het belangrijk te weten welke effecten in de teller en de noemer moeten worden opgenomen.

**Teller: enkel effec-
ten die effectief
stemrecht verlenen
op ogenblik kwij-
ting**

45 In de teller mag er enkel rekening worden gehouden met de effecten die effectief stemrecht verlenen op het ogenblik waarop de algemene vergadering zich uitsprekt over de kwijting. Komen derhalve niet in aanmerking: (i) de effecten waarvan het stemrecht op het ogenblik van de jaarvergadering geschorst was, en (ii) de aandelen zonder stemrecht die zich op dat ogenblik niet in de wettelijke omstandigheden bevonden waarin zij recht geven op een algemeen stemrecht. Personen die enkel aandelen zonder stemrecht houden, kunnen dus principieel niet aan deze drempel voldoen, ook niet indien hun aandelen in het afgelopen boekjaar aanleiding hebben gegeven tot een specifiek stemrecht. Aandelen zonder stemrecht kunnen enkel in aanmerking worden genomen voor het bereiken van de tweede drempel (indien van toepassing), tenzij zij

om één of andere reden op de jaarvergadering toegang verschaffen tot het algemeen stemrecht.⁶⁴

Anderzijds spreekt de wet hier over “*effecten*”, en niet over “*aandelen*”, zodat in de teller ook rekening kan worden gehouden met winstbewijzen waaraan krachtens de wet of de statuten algemeen stemrecht toekomt. Wel is het belangrijk te herhalen dat men de hoedanigheid van “aandeelhouder” moet bezitten om een minderheidsvordering te kunnen inleiden (zie voorwaarde § 1). Men dient dus naast die winstbewijzen ook nog aandelen te bezitten. Dit belet evenwel niet dat houders van winstbewijzen met algemeen stemrecht kunnen samenwerken met een of meerdere aandeelhouders, zodat hun stemrechten kunnen worden toegerekend aan die van de aandeelhouder(s) (zie randnr. 34).

46 In de noemer staan de stemmen verbonden aan het “*geheel*” van de op de dag van de jaarvergadering bestaande “*effecten*”. Naast de gewone kapitaalsaandelen wordt in de noemer dus ook rekening gehouden met de stemmen verbonden aan de aandelen zonder stemrecht die om één of andere reden toch aanleiding gaven tot het stemrecht op de jaarvergadering (i.e. een algemeen en geen specifiek stemrecht).⁶⁵

Hetzelfde geldt voor de winstbewijzen die krachtens de wet of de statuten algemeen stemrecht genieten; verlenen de statuten de winstbewijzen slechts een gemoduleerd stemrecht, waarbij de houders ervan enkel stemgerechtigd zijn voor bepaalde besluiten van de algemene vergadering, maar niet voor de jaarlijks te verlenen kwijting, dan mag er in de noemer met deze winstbewijzen geen rekening worden gehouden.⁶⁶

Minder eenduidig te beantwoorden is de vraag of er in de noemer eveneens rekening moet worden gehouden met de aandelen waarvan het stemrecht geschorst was op de dag

Noemer: stemmen verbonden aan het geheel van de op de dag van de jaarvergadering bestaande effecten

64. B. VAN BRUYSTEGEM, “De kleine aandeelhouder in het wetsontwerp Wathélet” in G. SCHRANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Financiële herregulering in België 1990*, Antwerpen, 1991, (680) 684.

65. Zie bv.: J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 106.

66. H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 224.

van de kwijting; die effecten bestaan naar de letter van de wet op de dag van de stemming en er is in beginsel stemrecht aan verbonden, alleen was dit op de dag van de kwijting tijdelijk geschorst.⁶⁷ De heersende rechtsleer meent wellicht terecht van niet.⁶⁸

II. ALLEEN OF GEZAMENLIJK EFFECTEN BEZITTEN DIE EEN GEDEELTE VAN HET KAPITAAL VERTEGENWOORDIGEN TER WAARDE VAN TEN MINSTE 1 250 000 EUR

Tweede drempel voor CVBA en NV

47 In de CVBA en de NV geldt naast voormelde drempel nog een tweede drempel die tot de kwalificatie van minderheidsaandeelhouder kan leiden. Als tweede alternatieve drempel voor de instelling van een minderheidsvordering geldt daar dat men alleen of gezamenlijk effecten moet bezitten die een gedeelte van het kapitaal vertegenwoordigen ter waarde van ten minste 1 250 000 EUR.

Bij de berekening van deze drempel, die in de praktijk slecht aantrekkelijk zal zijn in vennootschappen met relatief veel maatschappelijk kapitaal (zo niet, zal men gemakkelijker de eerste alternatieve drempel kunnen overschrijden), moet enkel worden gekeken naar de kapitaalvertegenwoordigende waarde van de aandelen, i.e. naar gelang het geval hun fractie- of nominale waarde. Volkomen irrelevant hierbij is dus de boekhoudkundige of marktwaarde van de effecten.

Vaststelling drempel: enkel de door de vennootschap uitgegeven aandelen

48 Uiteraard volgt hieruit dat voor de vaststelling van deze drempel enkel de door de vennootschap uitgegeven aandelen in aanmerking komen, met dien verstande evenwel

67. H. DE WULF, "Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen" in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d'entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 14).

68. Zie o.m.: H. BRAECKMANS, "Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regels bij het houden van een algemene vergadering, deskundigenonderzoek" in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 343-344.

dat aandelen zonder stemrecht enkel mogen worden meegeteld indien ze in het afgelopen boekjaar aanleiding hebben gegeven tot een stemrecht dat effectief werd uitgeoefend.⁶⁹ Komen in elk geval niet in aanmerking: de winstbewijzen. Houders van deze laatste categorie effecten kunnen zoals aangehaald enkel meewerken opdat aandeelhouders de eerste drempel zouden overschrijden (zie randnr. 34).

III. TIJDSTIP VAN BEREKENING VAN DE DREMPELS

49 De contesterende aandeelhouder(s) moet(en) aan (één van de) de drempel(s) voldoen “*op de dag waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting*”. Dit hangt onlosmakelijk samen met de spilfunctie die de beslissing van die algemene vergadering speelt bij het instellen van de minderheidsvordering. Het is enkel wanneer de algemene vergadering de kwijting aan de bestuurders heeft verleend dat het zinvol kan zijn om een minderheidsvordering in te stellen. Bij de weigering van de kwijting zal de vennootschap namelijk veelal zelf de aansprakelijkheidsvordering instellen, waardoor de minderheidsvordering overbodig wordt.

Berekeningsmoment

50 Het berekeningsmoment maakt aldus op indirecte wijze duidelijk dat men pas kan overgaan tot de instelling van een minderheidsvordering nadat de jaarvergadering

Enkel voor fouten begaan in de afgelopen boekjaren

69. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 193 (“*Betreft de aansprakelijkheidsvordering een door het bestuur gestelde daad (foutief gestelde daad, of daad in inbreuk op de vennootschappenwet of de statuten) die betrekking heeft op een in de algemene vergadering genomen beslissing waar de aandeelhouder zonder stemrecht, uitzonderlijk zijn stemrecht heeft uitgeoefend, dan komen de preferente aandelen zonder stemrecht in aanmerking om mede de vijftig miljoen-grens te bereiken. Is dat niet zo dan komen zij niet in aanmerking. Quid indien de aansprakelijkheidsvordering tot grondslag heeft door bestuurders gestelde daden waar de preferente aandelen zonder stemrecht geen stemrecht hebben uitgeoefend, en andere daden waar ze dit wel hebben gedaan, wat in de praktijk wel meer zal voorkomen? We menen dat de preferente aandelen zonder stemrecht dan dienen meegerekend te worden*”).

over de kwijting heeft gestemd (of had moeten stemmen); pas dan kan men immers nagaan of aan de voorwaarden is voldaan om een minderheidsvordering in te leiden.⁷⁰ Men zal via een minderheidsvordering bijgevolg enkel de fouten kunnen aanklagen die het bestuur heeft begaan in de afgelopen boekjaren; voor de fouten begaan in het lopende boekjaar zal de jaarvergadering van dat boekjaar afgewacht moeten worden.

Berekeningsmoment: implicaties

51 Enerzijds volgt uit het berekeningsmoment dat het wegvallen van bepaalde eisers na de inleiding van de minderheidsvordering geen invloed heeft op de voortgang van de zaak (zie ook afdeling 3); aan (één van) de drempel(s) moet voldaan zijn op het ogenblik van de jaarvergadering, en niet nadien.

Dit berekeningsmoment impliceert eveneens dat een aandeelhouder evenmin zijn recht tot het instellen van een minderheidsvordering verliest indien zijn participatie tussen het ogenblik van de jaarvergadering en de instelling van de minderheidsvordering niet langer beantwoordt aan de minimumdrempel, bv. omdat hij intussen al zijn aandelen heeft verkocht.⁷¹ Het effectief instellen van de minderheidsvordering

70. Zie o.m.: H. BRAECKMANS, "De nieuwe vennootschapswet van 18 juli 1991", RW 1992-93, (1041) 1048; H. BRAECKMANS, "Nieuwe regels voor bestuurders en aandeelhouders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering" in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 347; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 106; Y. MERCHERS, "De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek" in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 197; O. RALET, *Responsabilités des dirigeants de sociétés*, Brussel, Larcier, 1996, 116; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 61. Vergelijk daarentegen met de vertegenwoordiger van de Minister die antwoordde dat de minderheidsaandeelhouders op om het even welk ogenblik de minderheidsvordering kunnen instellen. Zie: *Parl.St.* Senaat 1990-91, nr. 1107/3, 154.

71. H. LAGA, "De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 224. MERCHERS merkt in dit verband op dat men wellicht het vereiste belang ontbeert om een minderheidsvordering in te stellen wanneer men geen aandeelhouder meer is. Zie: Y. MERCHERS, "De bescherming van minderheden in rechtspersonen" in W. VAN EECKHOUTTE (ed.), *Rechtspersonenrecht*, 1999, (259) 276.

zal in dit geval evenwel uiterst zelden gebeuren, nu de gevorderde schadevergoeding sowieso naar de koffers van de vennootschap vloeit (en de ex-aandeelhouder door zijn vertrek daarvan niet meegeniet), dit terwijl hij het risico loopt te zullen moeten opdraaien voor alle kosten die aan het instellen van de minderheidsvordering verbonden zijn (zie afdeling 4).

52 Anderzijds volgt uit het berekeningsmoment dat een aandeelhouder, die net na de jaarvergadering zijn participatie heeft verworven of vergroot, de minderheidsvordering voor dat boekjaar niet meer kan instellen, ook al zou hij voldoen aan de voorwaarden op het ogenblik dat de vordering effectief wordt ingesteld.⁷²

Dit is anders voor de aandeelhouder die zijn aandelenparticipatie heeft verworven vóór de jaarvergadering maar nadat de vermeende bestuursfout werd gemaakt. Indien zijn participatie (één van) de voormelde drempel(s) op het ogenblik van de jaarvergadering overschrijdt, zal hij een minderheidsvordering kunnen instellen, ook al heeft hij strikt genomen geen schade geleden (in de veronderstelling althans dat hij zijn aandelen ten gevolge van de vermeende bestuursfout aan een lagere prijs heeft kunnen aankopen). Dit is een noodzakelijk gevolg van het feit dat de minderheidsvordering een afgeleide vordering is; de schade hoeft niet persoonlijk te zijn geleden en de eiser hoeft geen persoonlijk belang aan te tonen, doch “enkel” het belang van de vennootschap.

Aandelenparticipatie verworven voor jaarvergadering, maar na vermeende bestuursfout

IV. BEWIJS VAN DE DREMPELOVERSCHRIJDING

53 Op grond van het adagium “*actori incumbit probatio*” moet men bij de inleiding van de aansprakelijkheidsvordering bewijzen dat men de hoedanigheid van minderheidsaandeelhouder bezat op het ogenblik waarop de algemene vergadering zich uitsprak over de aan de

Bewijs hoedanigheid minderheidsaandeelhouder: alle middelen van recht

72. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 197.

bestuurders te verlenen kwijting. Dit bewijs kan met alle middelen van recht worden geleverd. Bijzonder nuttig hierbij zijn het aandelenregister dat de vennootschap moet bijhouden en de documenten die werden opgesteld naar aanleiding van de algemene vergadering.⁷³

§ 4. Men mag de kwijting niet (rechtsgeldig) hebben goedgekeurd

Geen (rechtsgeldige) goedkeuring van kwijting

54 Naast de bovengenoemde voorwaarden die stuk voor stuk verband houden met de kwalificatie van “minderheidsaandeelhouder”, kan een minderheidsvordering enkel worden ingesteld door personen die de kwijting niet (rechtsgeldig) hebben goedgekeurd.⁷⁴ In feite is deze voorwaarde niet meer dan logisch. Ingeval men op de algemene vergadering de kwijting aan het bestuur goedkeurt, doet men afstand van het recht om de bestuurders aansprakelijk te stellen voor het door hen gevoerde beleid, inclusief via een minderheidsvordering. Deze voorwaarde geldt uiteraard slechts voor de minderheidsaandeelhouders die over de kwijting kunnen stemmen; zij geldt niet voor houders van aandelen die slechts aanleiding geven tot een specifiek stemrecht (zie randnr. 38).

Tegenstemming niet vereist, ook mogelijk bij ongeldige kwijting

55 Een minderheidsvordering kan enkel worden ingesteld door aandeelhouders die de kwijting niet hebben goedgekeurd. Het is niet vereist dat men heeft tegengestemd. Aan deze vereiste wordt dus niet enkel voldaan door zij die op de algemene vergadering tegen de kwijting hebben gestemd, maar ook door zij die zich bij deze stemming onthouden hebben of die gewoonweg afwezig waren op de algemene vergadering.

73. H. BRAECKMANS, “Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regels bij het houden van een algemene vergadering, deskundigenonderzoek” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 345; H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 225; J. LIEVENS, *De Nieuwe Vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 106.

74. Voor een toepassingsgeval, zie: Kh. Ieper 3 juni 2002, *TFR* 2005, 1069.

Hierop bestaat één uitzondering. Een aandeelhouder kan toch een minderheidsvordering instellen ingeval hij de kwijting wel heeft goedgekeurd maar waarvan achteraf blijkt dat deze ongeldig is. Een kwijting is ongeldig in twee gevallen, met name: (i) wanneer de ware toestand van de vennootschap verborgen werd gehouden door enige weglating of onjuiste opgave in de jaarrekening, en (ii) wanneer de overtredingen niet bepaaldelijk zijn aangegeven in de oproeping tot de algemene vergadering die over de kwijting stemt in het geval deze overtredingen schendingen uitmaken van het Wetboek van Vennootschappen of de statuten van de vennootschap.⁷⁵ Het is belangrijk op te merken dat een aandeelhouder in voorkomend geval eerst de door de algemene vergadering verleende kwijting zal moeten aanvechten, wil hij een minderheidsvordering kunnen instellen.⁷⁶ Immers, het “niet of op ongeldige wijze

75. Zie resp. art. 284, tweede lid W.Venn. (BVBA), art. 411, tweede lid W.Venn. (CVBA) en art. 554, tweede lid W.Venn. (NV). Zie over de kwijting in het algemeen: F. BAUDONCQ, “De kwijting van bestuurders”, *Jur.Falc.* 1996-97, 83-136; A. GOEMINNE, “Kwijting van bestuurders en zaakvoerders”, *RW* 1995-96, 1007; I. KEMPENEERS, “Kwijting of décharge”, *DAOR* 2001, 30.

76. Zie o.m.: H. BRAECKMANS, “Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regels bij het houden van een algemene vergadering, deskundigenonderzoek” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 346; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 108; maar vergelijk evenwel met de terughoudendheid hierover bij H. DE WULF, “Aandeelhoudersvorderingen met het oog op schadevergoeding – of waarom elke aandeelhouder vergoeding van reflexschade kan vorderen, België class actions moet invoeren en de minderheidsvordering moet hervormen” in *10 jaar wetboek vennootschappen in werking/10 ans d'entrée en vigueur du Code des Sociétés*, Mechelen, Wolters Kluwer, 2011, 475-522 (www.law.ugent.be/fli, 14); en vergelijk met andersluidende mening van: J. VANANROYE, “Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid” in M. FAURE en K. SCHWARZ (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 212 (“De vennootschap zelf kan immers de bestuurder aanspreken bij een ongeldige kwijting zonder dat ze de nietigheid van de kwijting moet vragen. Het valt daarom niet in te zien waarom de minderheidsaandeelhouders die voor rekening van de vennootschap vordert dit wel moet doen. Dit geldt te meer daar de kwijting sowieso geen verweer vormt tegen de minderheidsvordering [...] en de goedkeuring ervan een belemmering is die aan de persoon van de eiser kleeft en niet aan de vordering zelf”). Nog een andere

verlenen van de kwijting” is een ontvankelijkheidsvoorwaarde van de minderheidsvordering, zodat eerst de nietigverklaring van het desbetreffende besluit van de algemene vergadering moet worden verkregen. Dit verhindert niet dat men in de rechtsleer over het algemeen aanvaardt dat beide vorderingen gelijktijdig kunnen worden ingeleid (art. 701 Ger.W.).⁷⁷

Om de nietigverklaring van het kwijtingsbesluit te bekomen, moet men luidens artikel 179, § 1 W.Venn. de vennootschap verplicht in het geding betrekken. Dit is anders voor de minderheidsvordering, die gericht is tegen de bestuurders van de vennootschap, maar niet tegen de vennootschap zelf. Niettemin is het raadzaam om ook in een procedure aangaande een minderheidsvordering de vennootschap zelf te dagvaarden, ongeacht of daarvoor eerst de nietigverklaring van de verleende kwijting moet worden bekomen. Zodoende kunnen de agerende minderheidsaandeelhouders bij welslagen van hun vordering zich onmiddellijk een uitvoerbare titel verschaffen tot terugbetaling door de vennootschap van de door hen voorgeschoten kosten, waaronder de advocatenhonoraria (zie ook afdeling 4).

Quid onrechtmatige daden bestuurders?

56 Er bestaat twijfel over de vraag of minderheidsaandeelhouders ondanks de door hen goedgekeurde kwijting een aansprakelijkheidsvordering kunnen instellen tegen bestuurders voor de door hen begane fouten die tevens onrechtmatige daden uitmaken. Deze twijfel valt te herleiden tot de discussie over de vraag of de kwijting óók

bedenking wordt geformuleerd bij: A. FRANÇOIS, K. BYTTEBIER, J. FASTENAEKELS, T. VAN DE GEHUCHTE en L. VANDENBEMPT, “Omgaan met conflicten in vennootschappen: regeling van geschillen is meer dan geschillenregeling” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DE GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, (1) 79, voetnoot 280 (“*De vraag kan nochtans worden gesteld of een vordering tot nietigverklaring van de door de initiatiefnemende aandeelhouders uitgebrachte stemmen niet kan volstaan*”).

77. H. BRAECKMANS, “Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, 346; H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 228; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 108.

automatisch de onrechtmatige daden van de bestuurders jegens de vennootschap dekt. Verschillende auteurs zijn immers de mening toegedaan dat onrechtmatige daden gepleegd door bestuurders tegenover de vennootschap niet door de kwijting zouden zijn gedekt, nu hiervoor een bijzondere afstand vereist zou zijn.⁷⁸

Wellicht moet deze stelling worden verworpen, althans voor zover de onrechtmatige daden geen schendingen uitmaken van het Wetboek van Vennootschappen of de statuten van de vennootschap; zulke onrechtmatige daden moeten op straffe van de ongeldigheid van de kwijting bepaaldelijk zijn aangegeven in de oproeping tot de algemene vergadering.⁷⁹ Zoals waarschijnlijk terecht werd opgemerkt door andere auteurs, heeft de kwijting namelijk in essentie tot doel het bestuur te ontslaan van elke vorm van aansprakelijkheid voor begane bestuursfouten tegenover de vennootschap, en dus ook voor die bestuursfouten die tevens onrechtmatige daden uitmaken.⁸⁰ Dit leidt er aldus toe dat minderheidsaandeelhouders wellicht ook voor onrechtmatige daden gebonden zijn door de aan de bestuurders verleende kwijting indien zij deze hebben goedgekeurd.

57 Rest tot slot nog de vraag hoe men concreet moet bewijzen de kwijting niet te hebben goedgekeurd. Alle middelen van recht zijn hiervoor toegelaten. De niet-goedkeuring kan het eenvoudigst worden bewezen door de aandeelhouder die niet aanwezig was op de algemene

Bewijs niet-goedkeuring kwijting

78. Zie o.m.: O. CAPRASSE, "La responsabilité civile professionnelle des administrateurs", *Act.dr.* 1997, (481) 536; J. GOFFIN en O. RALET, *Responsabilités des dirigeants de sociétés*, Brussel, Larcier, 2004, 166; C. PARMENTIER, "La responsabilité des dirigeants d'entreprises en cas de faillite", *TBH* 1986, (741) 753; P. VAN OMMESELAGHE, "Développements récents de la responsabilité civile professionnelle en matière économique" in JEUNE BARREAU (ed.), *L'évolution récente du droit commercial et économique*, 1978, 19.

79. Zie resp. art. 284, tweede lid W.Venn. (BVBA), art. 411, tweede lid W.Venn. (CVBA) en art. 554, tweede lid W.Venn. (NV).

80. Zie o.m.: L. CORNELIS, "De aansprakelijkheid van beheerders na faillissement" (noot onder Bergen 16 mei 1979), *BRH* 1980, (342) 344; K. GEENS en H. LAGA, "Overzicht van rechtspraak (1986-1991). Vennootschappen", *TPR* 1993, (933) 1062; I. KEMPENEERS, "Kwijting of décharge", *DAOR* 2001, (25) 25; M. VANDENBOGAERDE, *Aansprakelijkheid van bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 39-40.

vergadering die de kwijting heeft goedgekeurd. Voor hem zal het volstaan te wijzen op het feit dat zijn naam niet is opgenomen op de aanwezigheidslijst die verplicht moet worden opgemaakt. Het bewijs valt evenwel moeilijker te leveren voor aandeelhouders die wel aanwezig waren op de desbetreffende algemene vergadering, maar die de kwijting niet hebben goedgekeurd of zich bij deze stemming hebben onthouden. Nergens legt de wet immers de plicht op tot het notuleren van het individueel stemgedrag van aandeelhouders; alleen de globale uitslag van de stemming moet worden meegedeeld.⁸¹ Om problemen te voorkomen die de inleiding van een minderheidsvordering bemoeilijken, hebben aandeelhouders er alle belang bij uitdrukkelijk te verzoeken dat van hun stemgedrag (de niet-goedkeuring of de onthouding) melding wordt gemaakt in de notulen van de algemene vergadering, ook indien door de meerderheid een geheime stemming werd gevraagd.⁸²

81. Een voorbeeld van deze bewijsproblemen betreft: Kh. Ieper 3 juni 2002, *T.Fin.R.* 2005, 1069, met noot K. TROCH en *JDSC* 2006, 176, met noot P. LAMBRECHT en G. DIERPONT. In dit vonnis werd onder meer geoordeeld dat de tegenstem bij de kwijting niet werd bewezen door de notulen van de algemene vergadering waarin op het punt van de kwijting niet het woord “eenparig” werd gebruikt, dit in tegenstelling tot een stemming over de bezoldiging van de bestuurders.
82. H. BRAECKMANS, “De nieuwe vennootschapswet van 18 juli 1991”, *RW* 1991-92, (1041) 1047; H. BRAECKMANS, “Nieuwe regels voor bestuurders en aandeelhouders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 345; Y. MERCHIERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS, (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 198; H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 227; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 107; Y. MERCHIERS, “De bescherming van minderheden in rechtspersonen” in W. VAN EECKHOUTTE (ed.), *Rechtspersonenrecht*, 1999, (259) 277; B. VAN BRUYSTEGEM, “De kleine aandeelhouder in het wetsontwerp Wathelet” in G. SCHRANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Financiële herregulering in België 1990*, Antwerpen, 1991 (680) 685.

AFDELING 2. DE UITVOERING VAN DE MINDERHEIDSVORDERING IN DE NV BIJ GEZAMENLIJK OPTREDEN DOOR MEERDERE AANDEELHOUDERS

58 Krachtens het eerste lid van artikel 566 W.Venn. (NV) moeten eisers eenparig een bijzondere lasthebber aanstellen die belast wordt met het voeren van het rechtsgeding aangaande de minderheidsvordering. Men kan opmerken dat de verplichting tot het aanstellen van een bijzondere lasthebber niet werd voorzien in de regeling betreffende de minderheidsvordering in de BVBA (zie art. 290 W.Venn.) en de CVBA (zie art. 416 W.Venn.). De reden hiervan moet wellicht worden gezocht in het feit dat de NV een vennootschapsvorm is die werd ontworpen voor grotere vennootschappen, en die daardoor vaak meer aandeelhouders kennen waartussen grotere coördinatieproblemen kunnen bestaan.

Verplichte aanstelling bijzondere lasthebber in NV

59 De bijzondere lasthebber kan maar hoeft geen aandeelhouder te zijn. De agerende aandeelhouders beschikken over de volkomen keuzevrijheid op dit vlak. De aangestelde lasthebber zal bij het voeren van het rechtsgeding handelen in naam en voor rekening van de protesterende aandeelhouders, en niet van de vennootschap. Hij is aan die effectenhouders rekenschap verschuldigd en zal tegenover hen aansprakelijk zijn voor de goede uitvoering van de hem toevertrouwde opdracht conform de regels van lastgeving.⁸³

Lasthebber handelt in naam en voor rekening van protesterende aandeelhouders

60 Aangenomen wordt dat de verplichting tot het aanstellen van een bijzondere lasthebber enkel geldt voor het geval waarin meerdere personen gezamenlijk een minderheidsvordering inleiden; de wet spreekt over het meervoudige “eisers” en niet over het enkelvoudige “eiser”.⁸⁴

Enkel verplicht wanneer meerdere personen gezamenlijk vordering inleiden

83. *Parl. St.* Senaat 1990-91, nr. 1107/1, 83; Y. MERCHIEERS, “De bescherming van minderheden in rechtspersonen” in W. VAN EECKHOUTTE (ed.), *Rechtspersonenrecht*, 1999, (259) 276.

84. Dit werd reeds vroeger unaniem door de rechtsleer erkend en werd recent nog bevestigd door Kh. Luik 15 maart 2012, *DAOR* 2013, 135 (“*Cette disposition n’est pas applicable lorsque l’actionnaire minoritaire agit seul* (O. RALET, *Responsabilité des dirigeants de sociétés*, Larcier, 1996, N° 86)”).

Dit valt in eerste instantie te verklaren vanuit proceseconomische beweegredenen. Het aanstellen van een bijzondere lasthebber, wiens naam in het exploit van rechtsingang wordt vermeld en bij wie keuze van woonplaats wordt gedaan, dient de verzameling van de vorderende effectenhouders te herleiden tot één aanspreekpunt, hetgeen het verdere procesverloop moet faciliteren.⁸⁵ Dit is echter niet alles. De wetgever wou met deze verplichting eveneens vermijden dat de voortzetting van de vordering zou afhangen van de individuele mening van de personen die deel uitmaken van de eisende minderheidsgroep. Zonder de verplichting tot het aanstellen van een bijzondere lasthebber vreesde de wetgever met name voor het risico dat de bestuurders of de meerderheidsaandeelhouder(s) het verdere verloop van de vordering zouden pogen te bemoeilijken door ruzie te zaaien onder de vorderende minderheidsaandeelhouders.⁸⁶

Reikwijdte verplichting: onzekerheid

61 Onzekerheid bestaat evenwel over de concrete reikwijdte van deze verplichting. Meer bepaald is het niet volledig duidelijk of de verplichting tot het aanstellen van een bijzondere lasthebber enkel bestaat voor eisers die in groep een minderheidsvordering inleiden of ook voor meerdere (groepen van) eisers die afzonderlijk van elkaar een minderheidsvordering instellen. Anders en meer fundamenteel verwoord: kunnen er tegen bestuurders door afzonderlijke (groepen van) effectenhouders meerdere minderheidsvorderingen tegelijkertijd worden ingesteld of kan er tegen bestuurders slechts één minderheidsvordering tegelijk worden ingesteld, waarachter alle protesterende effectenhouders zich dienen te scharen, ook al verschillen hun vorderingen onderling (bv. omdat zij hun vordering op onderscheiden aansprakelijkheidsgronden stoelen)? Deze vraag is niet zonder belang. Hoewel de wet niet in een sanctie voorziet op een miskennis van de plicht tot

85. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 195 en 199.

86. *Gedr. St. Kamer* 1979-80, nr. 387/1, 51-52.

aanstelling van een bijzondere lasthebber, wordt aangenomen dat de ontvankelijkheid van de vordering hierdoor in het gedrang kan worden gebracht.⁸⁷

LAGA beantwoordt als enige de bovenstaande vraag in de zin dat de verplichting om een bijzondere lasthebber aan te stellen slechts één minderheidsvordering tegen een bestuurder tegelijkertijd toelaat. Als reden hiervoor haalt ze aan dat het doel van elke minderheidsvordering dezelfde is, met name de schade te herstellen die door bestuurders aan het vermogen van de vennootschap werd berokkend. Bijgevolg zullen effectenhouders, die onafhankelijk van elkaar beslissen om een minderheidsvordering in te stellen, zich naar de visie van LAGA dienen te scharen achter één en dezelfde lasthebber, die al deze vorderingen zal moeten groeperen in één en dezelfde dagvaarding.⁸⁸ Deze visie lijkt intussen minstens eenmaal te zijn bevestigd in een vonnis van de rechtbank van koophandel te Oudenaarde, al bestaat hierover geen zekerheid.⁸⁹

Andere auteurs delen deze mening niet. Volgens hen zijn tegen bestuurders meerdere minderheidsvorderingen tegelijk mogelijk en is de aanstelling van een lasthebber enkel vereist als de verschillende (groepen van) eisers samen eenzelfde minderheidsvordering willen instellen.⁹⁰ Dit

87. Zie bv.: H. LAGA, "De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 235.

88. H. LAGA, "De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 231-232.

89. Kh. Oudenaarde 19 april 1994, *V&F* 1997, 325, met noot M. DELVAUX, zoals besproken in: M. DENEFF, F. HELLEMANS, R. TAS en J. VANANROYE, "Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1992-1998", *TPR* 2000, (99) 305-306.

90. Zie o.m.: H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 363; H. BRAECKMANS, "Nieuwe regelen voor aandeelhouders en bestuurders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering" in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 348; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 109; O. RALET, *Responsabilité des dirigeants de sociétés*, Brussel, Larcier, 1996, 120; J. VANANROYE, "Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid" in M. FAURE en K. SCHWARZ, (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 214.

**Eenparige
aanstelling**

moet verhinderen dat aandeelhouders, die na enige bedenktijd toch nog een minderheidsvordering wensen in te stellen, zich enkel achter een reeds ingestelde minderheidsvordering kunnen scharen, zonder daarbij enige zeggenschap te hebben gehad over de lasthebber en de wijze waarop deze zijn mandaat moet uitoefenen.⁹¹

62 De eisers moeten de bijzondere lasthebber met eenparigheid aanstellen (zie art. 566, eerste lid W.Venn.). Het is dus ondenkbaar om de lasthebber bij meerderheidsbeslissing binnen de minderheidsgroep aan te stellen. Een lasthebber dient steeds het vertrouwen te genieten van *alle* effectenhouders die samen een minderheidsvordering instellen. Bij de aanstelling van de lasthebber doen de eisers er zonder meer goed aan om de omvang van diens opdracht met betrekking tot de procesvoering zo duidelijk mogelijk te omschrijven (zoals het al of niet toekennen van de bevoegdheid om hoger beroep in te stellen of een dading te sluiten). Als algemene regel geldt namelijk dat hoe meer afgelijnd de instructies zijn, hoe strakker het keurslijf is waarin de lasthebber zich bevindt.⁹² Daarnaast bezinnen zij zich best vooraf over zijn bezoldiging, dit om naderhand elke discussie te vermijden.⁹³

De eenparigheidsvereiste geldt onverkort voor de lasthebber die initieel wordt aangesteld. Wanneer evenwel een plaatsvervangende lasthebber moet worden aangesteld naar aanleiding van het overlijden, de ontslagneming, de onbekwaamheid, het kennelijk onvermogen, het faillissement of het ontslag van de initieel aangestelde lasthebber, kan deze op verzoek van de meest gerede eiser worden benoemd door de voorzitter van de rechtbank van koophandel, indien de eisers geen overeenstemming kunnen bereiken omtrent de

91. Zie voornamelijk: M. DENEFF, F. HELLEMANS, R. TAS en J. VANANROYE, "Overzicht van rechtspraak vennootschappen 1992-1998", *TPR* 2000, (99) 305; J. VANANROYE, "Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid" in M. FAURE en K. SCHWARZ (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 214.

92. J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 110.

93. Y. MERCHERS, "De bescherming van minderheden in rechtspersonen" in W. VAN EECKHOUTTE (ed.), *Rechtspersonenrecht*, 1999, (259) 275.

aanwijzing van die plaatsvervanger (zie art. 566, derde lid W.Venn.).

63 Tot slot bepaalt artikel 566, tweede lid W.Venn. dat een reeds aangestelde lasthebber principieel enkel mits eenparigheid onder de eisers ontslaan kan worden, dit om aan hem een zo stabiel mogelijk statuut te geven. Hierop bestaat slechts een uitzondering voor het geval waarin het ontslag zich om wettige redenen opdringt, zoals bij slechte uitvoering van het mandaat, belangenverwaarlozing of plichtsverzuim door de lasthebber.⁹⁴ In dat geval kan het ontslag van de bijzondere lasthebber door “*iedere effectenhouder*” worden gevorderd bij de voorzitter van de rechtbank van koophandel, die uitspraak doet zoals in kort geding (zie art. 566, tweede lid W.Venn.). Men dient ervan uit te gaan dat de wetgever met “effectenhouder” “effectenhouder-eiser” bedoelde. Het zou immers vreemd zijn dat het ontslag van de bijzondere lasthebber zou kunnen worden gevraagd door een effectenhouder die geen partij is in het geding.⁹⁵

Ontslag van lasthebber

AFDELING 3. INCIDENTEN TIJDENS DE PROCEDURE

§ 1. Dading

64 In de inleiding van deze bijdrage werd benadrukt dat de minderheidsvordering slechts een afgeleide van de vennootschapsvordering is; beide vorderingen strekken tot

Nietigverklaring dading

94. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 196.

95. H. BRAECKMANS, “Nieuwe regels voor bestuurders en aandeelhouders: belangenconflict, minderheidsvordering, nieuwe regelen bij het houden van een algemene vergadering” in H. BRAECKMANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Het gewijzigde vennootschapsrecht 1991*, Antwerpen, Maklu, 1992, (325) 349; H. BRAECKMANS, “De nieuwe vennootschapswet van 18 juli 1991”, *RW* 1991-92, (1041) 1049; H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 234.

herstel van de schade die door wangedrag vanwege bestuurders aan het vermogen van de door hen bestuurd vennootschap werd berokkend. Uit het feit dat de minderheidsvordering slechts een afgeleide vordering is, vloeit onder meer voort dat bestuurders zich op eenzelfde wijze tegen de aansprakelijkheidsvordering kunnen verweren als zou deze rechtstreeks door de vennootschap zijn ingesteld.

Het Wetboek van Vennootschappen formuleert evenwel een uitzondering op dit principe.⁹⁶ Wanneer de vennootschap een dading is aangegaan met de in de minderheidsvordering geviseerde bestuurders, kunnen de minderheidsaandeelhouders de rechter verzoeken de dading nietig te verklaren, indien deze niet werd aangegaan in het voordeel van alle “effectenhouders”.⁹⁷ Het gevolg van een dergelijke nietigverklaring is uiteraard dat de desbetreffende bestuurders zich niet op de dading kunnen beroepen, ofschoon deze werd aangegaan om hen verder te behoeden van enige vorm van aansprakelijkheid tegenover de vennootschap. Het mag duidelijk zijn dat deze uitzondering nodig was om de minderheidsvordering ondanks een gesloten dading toch doorgang te kunnen laten vinden. Zo niet, zou het risico bestaan dat, gelet op de in vele vennootschappen bestaande collusie (of identiteit van persoon) tussen de meerderheidsaandeelhouders en bestuurders, de bestuurders in de dading een gemakkelijke uitweg

96. Art. 290, § 4, eerste lid W.Venn. (BVBA), art. 416, § 4, eerste lid W.Venn. (CVBA) en art. 565, eerste lid W.Venn. (NV).

97. In de rechtsleer werd er op gewezen dat het enigszins vreemd is dat de wettekst hier gewag maakt van de “effectenhouders” en niet van de “vennootschap”. Dit neemt niet weg dat deze wettekst dient te worden begrepen in de zin dat de dading nietig verklaard kan worden indien zij geen voldoende genoegdoening verschaft aan de vennootschap, en derhalve indirect aan haar aandeelhouders. Zie hierover o.m.: J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 111; B. VAN BRUYSTEGEM, “De kleine aandeelhouder in het wetsontwerp Wathélet” in G. SCHRANS en E. WYMEERSCH (eds.), *Financiële herregulering in België 1990*, Antwerpen, 1991, (680) 688. Zie verder over de dading in het algemeen, o.m.: J. DE VOS en R. FELTKAMP, “De dading als middel van beëindiging of voorkoming van vennootschapsconflicten” in K. BYTTEBIER, A. FRANÇOIS, E. JANSSENS en T. VAN DEN GEHUCHTE (eds.), *Omgaan met conflicten in de vennootschap*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 259-309.

zouden vinden om, aan voor hen zeer gunstige voorwaarden, aan de aansprakelijkheidsvordering te ontkomen.⁹⁸

65 Het is om diezelfde reden dat het Wetboek van Vennootschappen een vennootschap eveneens verbiedt om na de inleiding van een minderheidsvordering nog een dading aan te gaan met de in de minderheidsvordering geïmputeerde bestuurders (“*de verweerders*”), zonder hiervoor de eenparige instemming van de protesterende minderheidsvennooten te hebben verkregen.⁹⁹ Zonder dit verbod zou de meerderheid de minderheidsvordering eenvoudigweg kunnen boycotten door alsnog een dading aan te gaan met de door hen gesteunde bestuurders, hetgeen de minderheidsvordering elk nut zou ontnemen.

Merk overigens op dat dit verbod tevens tot gevolg heeft dat in het geval meerdere minderheidsaandeelhouders afzonderlijk van elkaar een aansprakelijkheidsvordering tegen het bestuur hebben ingeleid, alle bij deze vorderingen betrokken aandeelhouders met de dading dienen in te stemmen. Deze eenparigheidsvereiste moet verhinderen dat sommige aandeelhouders zouden worden benaderd door de geïmputeerde bestuurders om met de dading toe te stemmen, terwijl de andere protesterende aandeelhouders de aan hen beloofde voordelen niet zouden krijgen.¹⁰⁰

Verbod dading na minderheidsvordering zonder eenparige instemming protesterende minderheidsvennooten

§ 2. *Verlies van de hoedanigheid van minderheidsaandeelhouder*

66 De regeling van artikel 290, § 2 W.Venn. (BVBA), artikel 416, § 3 W.Venn. (CVBA) en artikel 563 W.Venn. (NV) bevestigt expliciet wat reeds impliciet blijkt uit de

Gevolgen verlies hoedanigheid minderheidsaandeelhouder

98. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, 202.

99. Art. 290, § 4, tweede lid W.Venn. (BVBA), art. 416, § 4, tweede lid W.Venn. (CVBA) en art. 565, tweede lid W.Venn. (NV).

100. Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, 203.

wijze waarop de minimumdrempel voor de inleiding van een minderheidsvordering moet worden berekend (zie randnr. 51). Daar werd uitgelegd dat de voor het instellen van een minderheidsvordering vereiste minimumparticipatie dient te worden beoordeeld op het ogenblik waarop de algemene vergadering zich uitspreekt over de aan de bestuurders te verlenen kwijting. Uitsluitend dat ogenblik is determinerend bij de toekenning aan een persoon van de hoedanigheid van “minderheidsaandeelhouder”. Hieruit volgt dat een persoon geenszins zijn recht tot het voortzetten van een minderheidsvordering verliest wanneer zijn participatie op het ogenblik van die algemene vergadering aan (één van) de minimumdrempel(s) voldeed, maar intussen niet meer, bv. omdat één van de met hem samenwerkende eisers zijn aandelen heeft verkocht of afziet van de vordering.¹⁰¹

Aanwending rechtsmiddelen

67 Hetzelfde geldt voor de aanwending van rechtsmiddelen, zo bevestigen artikel 290, § 2 W.Venn. (BVBA), artikel 416, § 3 W.Venn. (CVBA) en artikel 563 W.Venn. (NV). Zo zal bij het instellen van hoger beroep niet langer moeten worden gekeken naar de omvang van de participatie van de eisende aandeelhouders. Het wegvallen van één of meerdere eisers, die tot gevolg heeft dat de participatie van de overblijvende eiser(s) niet langer aan de minimumdrempel voor de inleiding van de minderheidsvordering voldoet, kan hoegenaamd geen obstakel betekenen voor de aanwending van rechtsmiddelen aangaande die minderheidsvordering.

101. Men zou kunnen stellen dat in geval van verkoop de vordering automatisch overgaat op de overnemer van de aandelen, die daardoor automatisch toetreedt tot de groep minderheidsaandeelhouders. Deze zal in de toekomst alle bevoegdheden van de overdragende aandeelhouder kunnen uitoefenen, en bv. eenparig met de andere minderheidsaandeelhouders het mandaat van de bijzondere lasthebber kunnen herroepen (zie art. 566, tweede lid W.Venn.) of zich samen met hen over het afsluiten van een dading kunnen uitspreken (zie art. 565, tweede lid W.Venn.). Zie in deze zin: Y. MERCHERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 201.

68 Ook voornoemde artikelen zijn erop gericht om de minderheidsvordering zo veel als mogelijk doorgang te laten vinden.¹⁰² De wetgever was er met name ook hier voor bevreesd dat het bestuur bepaalde minderheidsaandeelhouders zou trachten te beïnvloeden om van de aansprakelijkheidsvordering af te zien, met als doel de ganse minderheidsvordering te boycotten.

Gericht op doorgang vordering

AFDELING 4. VEROORDELING IN DE PROCEDUREKOSTEN IN GEVAL VAN AFWIJZING VAN DE MINDERHEIDSVORDERING

69 Het Wetboek van Vennootschappen bevat tot slot een regeling inzake de verdeling van de kosten die verbonden zijn aan het instellen van een minderheidsvordering.¹⁰³ Een onderscheid wordt daarin gemaakt naargelang de minderheidsvordering wordt afgewezen dan wel toegewezen.

Verdeling kosten

70 In het geval de minderheidsvordering wordt afgewezen, schrijft het Wetboek van Vennootschappen voor dat de eisers persoonlijk in de kosten kunnen worden veroordeeld. Deze regel vindt zijn grondslag in de bekommernis dat een minderheidsvordering wel eens gebruikt zou kunnen worden om de persoonlijke belangen van de minderheidsaandeelhouders te dienen in plaats van het belang van de vennootschap.¹⁰⁴

Afwijzing: eisers kunnen persoonlijk in de kosten worden veroordeeld

Het is dan ook in dit licht dat de wet daaraan ietwat dreigend toevoegt dat de eisers tot schadevergoeding jegens

102. H. LAGA, “De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek” in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 237; Y. MERCHIEERS, “De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek” in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, (183) 201.

103. Art. 291 W.Venn. (BVBA), art. 417 W.Venn. (CVBA) en art. 567 W.Venn. (NV).

104. *Gedr. St.* Senaat 1990-91, nr. 1107/3, 154.

de bestuurders-verweerders kunnen worden veroordeeld, indien daartoe grond bestaat. Veel toegevoegde betekenis hebben deze woorden niet. Zoals werd aangehaald in de parlementaire voorbereiding, werd deze zinsnede louter om pedagogische redenen ingevoerd; het is niets anders dan een loutere herinnering aan de regels inzake tergend en roekeloos geding.¹⁰⁵ Bijgevolg kan een dergelijke schadevergoeding enkel worden opgelegd indien een redelijke aandeelhouder in dezelfde omstandigheden geen minderheidsvordering zou hebben ingesteld.¹⁰⁶

Toewijzing: voorgesloten bedragen door vennootschap aan eisers terugbetaald

71 Wordt de vordering daarentegen toegewezen, dan worden de bedragen die de eisers hebben voorgesloten door de vennootschap terugbetaald, ook al zijn deze niet begrepen in de kosten waartoe de verweerders zijn veroordeeld. Bij een NV moet men hierbij in eerste instantie denken aan de erelonen van de bijzondere lasthebber, die net zoals het ereloon van de optredende advocaat niet als gerechtskosten in aanmerking komen, en daarom in principe niet gedragen moeten worden door de verliezende partij.¹⁰⁷ Om die voorgesloten kosten gemakkelijk van de vennootschap terug te vorderen, doen de agerende effectenhouders er goed aan om de vennootschap in het geding te betrekken. Op die manier beschikt men onmiddellijk over een uitvoerende titel tegen de vennootschap.¹⁰⁸

105. *Gedr. St. Senaat* 1990-91, nr. 1107/3, 154.

106. Zie bv.: J. VANANROYE, "Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid" in M. FAURE en K. SCHWARZ (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 216.

107. H. LAGA, "De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 238; Y. MERCHIERS, "De minderheidsvorderingen: de minderheidsvordering in aansprakelijkheid en het deskundigenonderzoek" in M. FLAMEE en D. MEULEMANS (eds.), *Het vernieuwd juridisch kader van de ondernemingen: financieel, vennootschaps- en boekhoudrecht*, Brugge, die Keure, 1992, 204; J. VANANROYE, "De minderheidsvordering: onterecht onbemind?" (noot onder Kh. Kortrijk 19 februari 2003), *TRV* 2003, (425) 425.

108. H. LAGA, "De minderheidsvordering en het deskundigenonderzoek" in JAN RONSE INSTITUUT (ed.), *De N.V. en B.V.B.A. na de wet van 18 juli 1991*, Kalmthout, Biblo, 1992, (217) 236; J. LIEVENS, *De nieuwe vennootschapswet (wet van 18 juli 1991)*, Gent, Mys & Breesch, 1991, 108.

72 Zoals VANANROYE aanhaalt, regelt de wet niet wat er gebeurt met de kosten ingeval een deel van de groep eisers in de loop van de procedure afziet van de minderheidsvordering. Zoals hierboven werd besproken, heeft dit feit geen gevolgen voor het verdere procesverloop, tenzij alle agerende effectenhouders zouden afzien van de vordering, omdat zij bv. een dading met de geviseerde bestuurders hebben gesloten. Het lijkt sowieso voor de hand te liggen dat die personen aansprakelijk blijven voor de kosten die reeds werden gemaakt voordat zij van hun vordering afzagen. Meer onduidelijkheid bestaat evenwel over de kosten die na hun vertrek werden gemaakt, maar waartoe ervoor werd beslist of die het normale gevolg waren van beslissingen genomen toen zij nog eiser waren. Wellicht dienen zij ook voor deze kosten op te draaien.¹⁰⁹

Deel eisers ziet af van minderheidsvordering: gevolgen voor kosten

73 Het feit dat de vorderende minderheidsaandeelhouders de kosten moeten voorschieten die aan het instellen van de vordering verbonden zijn, met het risico dat zij die kosten definitief moeten dragen als de vordering faalt, wordt aangehaald als één van de belangrijkste redenen waarom de minderheidsvordering in de praktijk zo weinig wordt aangewend.¹¹⁰ Dit geldt des te meer daar de minderheidsvordering wordt ingesteld voor rekening van de vennootschap. Dit heeft tot gevolg dat de agerende minderheidsaandeelhouders het risico dragen in de kosten en zelfs tot schadevergoeding te worden veroordeeld, dit terwijl zij de opbrengst van hun vordering moeten delen met alle andere (stilzittende) aandeelhouders in de vennootschap, nu deze toekomt aan de vennootschap. Het instellen van een minderheidsvordering getuigt dan ook van groot altruïsme,

Instellen minderheidsvordering getuigt van groot altruïsme

109. J. VANANROYE, "Actiemogelijkheden van aandeelhouders inzake bestuurdersaansprakelijkheid" in M. FAURE en K. SCHWARZ (eds.), *De strafrechtelijke en civielrechtelijke aansprakelijkheid van de rechtspersoon en zijn bestuurders*, Antwerpen, Intersentia, 1998, (197) 216.

110. Vergelijk evenwel met J. VANANROYE, "De minderheidsvordering: onterecht onbemind?" (noot onder Kh. Kortrijk 19 februari 2003), *TRV* 2003, (425) 425 (die opmerkt dat deze kostenregeling gunstiger is dan de andere soorten aandeelhoudersvorderingen).

aldus BRAECKMANS en HOUBEN.¹¹¹ Werk aan de winkel dus, wil de wetgever meer gewicht toekennen aan de belangen van de minderheidsaandeelhouders.¹¹²

111. H. BRAECKMANS en R. HOUBEN, *Handboek vennootschapsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2012, 362.

112. Voor een recente aanzet daartoe, zie: H. BRAECKMANS en J. DUPONT, “De minderheidsvordering: een kritische analyse”, *DAOR* 2014, afl. 112, 4-20.

Trefwoordenregister

Het trefwoordenregister verwijst naar de randnummers.

A

Aandelenregister 53
Aandelenparticipatie 52
Aanwezigheidslijst 57
Actio mandati 18
Actori incumbit probatio 53
Afgeleide vordering 29, 52, 64

B

Bewijslast 14

C

Collegialiteit bestuur 7
Commissaris 8, 13, 20, 28
Curator 12, 16, 30

D

Dading 29, 62, 64-65, 72
Dagelijks bestuurder 17, 28
Directiecomité 17, 28

E

Eenparigheidsvereiste 62, 65
Effecten 33-35, 42-53
– boekhoudkundige waarde 47
– fractiewaarde 47
– marktwaarde 47
– nominale waarde 47
Effectenhouder 29, 38, 42, 59-64, 71-72
Eigen vermogen 2, 6
Ereloon 71

F

Faillissement 12-13, 16, 30, 62
Fusie 37

G

Gedinghervatting 30
Gelijkheidsbeginsel 31
Gerechtskosten 71

L

Lastgeving 1, 15, 59

M

Mandaat ad litem 14

Minimumparticipatie 43, 66

N

Netto-actief 2, 5

Notulen 57

O

Onrechtmatige daad 19

Ontbinding 16, 30, 37

Ontoelaatbaarheid vordering 14-15

P

Passief 2

Persoonlijk belang 27, 52, 70

Plichtsverzuim 63

R

Regresvordering 19

S

Samenhang 4

Schade 1-8, 25, 28, 52, 61, 64

– afgeleide 28

– bijzondere 6, 25, 28

– collectieve 1-8

– directe 2, 5

– indirecte 5

– individuele 1-8

– reflex- 5-6

T

Tergend en roekeloos geding 70

V

Vennootschapsvermogen 2, 5-7, 25

Vereffenaar 12, 16, 30

Vereffening 12

Verjaring 15, 20-21

W

Winstbewijzen 34, 40, 45-46, 48